National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L

National Library
Bibliothèque Nationale
JAN 25
NEWSPAPER DIVISION

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 3 (3116) XXXIV aastakäik

Neljapäeval, 10. jaanuaril 1985 — Thursday, January 10, 1985

Üksiknumbri hind 70 senti

Kaks suurvõimu kohtusid

Otsustati jätkata läbirääkimisi tulevikus

GENF — Kauaoodatud kohtumine kahe suurvõimu esindajate vahel toimus. Esimesel päeval kestsid USA välisministri George Shultzi ja N. Liidu välisministri vahelised läbirääkimised seitse tundi, misjärel mingit informatsiooni ei antud maailmast tulnud 700-le reporterile. Teisel päeval kestis läbirääkimine üle viie tunni ja pärast ütles USA välisminister G. Shultz, et kokkulepe on saavutatud uuteks läbirääkimisteks relvastuse vähendamise üle.

Kahe suurriigi välisministrite vahelised läbirääkimised olid esimesed suurriikide kõrgemate riigijuhtide kokkupuuted pärast 13-kuulist vaheaega. Esimese päeva ettenähtust pikemaks kujunenud nõupidamised andsid arvamise, et kahe riigi vahel aetakse tõsisemat juttu.

Päevakorra üheks osaks oli raamkava koostamine tulevikus peetavaiks kaitse- kui ka ofensiivtuumarelvade vähendamise läbirääkimiste pidamiseks. USA välisminister G. Shultz andis peale kohtumist ajakirjandusele informatsiooni,

öeldes et nad saavutasid kokkuleppe läbirääkimisteks uute maailmaruumi ja maapealsete relvade vähendamise üle

vältimaks relvastuse senisest veelgi suurenemist.

USA välisminister G. Shultz pidas seda tähtsaks alguseks, kuid ta ei olnud kindel, kas need läbirääkimised võiksid viia tulemusele, kuid igal juhul on ees pikk tee. Kuid nii tema kui Gromõko olid nõustunud, et läbirääkimised peaksid viima „täielikule tuumarelvastuse elimineerimisele igal pool".

Veidi hiljem üks N. Liidu vanem pressiametnik andis samasuguse optimistliku aruande,

lisades et nad usuvad, et on jõutud üldisele arusaamisele selliste kokkulepete vajaduses.

Tegelikult see kokkulepe oli ainult algus, tõelised läbirääkimised on veel ees.

Üks vanem USA ametnik, president Ronald Reagani spetsiaalne nõuandja Jack Matlock külastab nüüd oma Europa liitlasi Euroopas, Jaapanit ja Kanadat, selgitades lähemalt läbirääkimiste tulemusi ja väljavaateid edaspidisteks sammudeks, kuna seni on vaid põhilised punktid läbirääkimisteks tehtud avalikuks.

Nii määrab kumbki suurriik delegatsiooni, kes on jagatud kolmeks arultusgrupiks. Esimene USA ja N. Liidu arutlusgrupp uurib teid ja võimalusi kuidas vähendada tugevate interkontinentaalsete strateegiliste rakettide arsenali mõlemal pool. Teine grupp hakkab arutlema keskkaugusega tuumalaenguga rakettide piiramist, nagu on USA tiib- ja Pershing 2 raketid ja N. Liidu SS-20 raketid, mis paigutatud Euroopasse.

Kolmas grupp avab läbirääkimised kaitsesüsteemide üle nagu on USA plaan paigutada satelliitide vastased relvad maailmaruumi.

Formaalsed läbirääkimised kolmes grupis algavad loodetavasti kesk-märtsis ja tõenäoliselt jälle Genfis. Iga grupp töötab omaette ja kui mõni neist on saavutanud kokkuleppe, nad ei oota mitte teisi enne oma kokkuleppe formaalset ratifitseerimist.

Mõlemate poolte olulisim eesmärk on lõpetada pingelist sõnade-sõda Ida ja Lääne vahel, mis on kestnud üle aasta.

N. Liit kes omal ajal lahkus läbirääkimistelt olevat näidanud üut tahet mingisugusele kokkuleppele saamiseks läbirääkimiste laua ümber.

Kokkupuute ajal polevat olnud ei võitjaid ega kaotajaid, mõlemad poled olid andnud pärast pikka arutlemist veidike järele. Seegi oli olnud alles läbirääkimiste lõpul, kuna varem oli Gromõko olnud järelandmatu, et USA peab loobuma oma „Stars War" uurimisplaanist, mida ametlikult nimetatakse Strategic Defence Initiative.

USA välisminister G. Shultz ütles hiljem antud pressikonverentsil, et läbirääkimised ei olevat olnud mitte kerged, aga lõpuks siiski mõlemad pooled saavutasid peamise eesmärgi, avastades need punktid mitte üle nad tulevikus nõustusid uuesti läbirääkimisi pidama. Kuuepunktiline kommünikee olevat alguseks realistlikele suhetele Ida ja Lääne vahel tulevikus.

Uusaasta esimesel päeval toimus tavakohane vastuvõtt Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo kodus. Pildil endine riigivolikogu liige ja mitmekordne maavanem Mihkel Hansen, kes 29. dets. tähistas oma 80. sünnipäeva, Margot Heinsoo ja Ilmar Heinsoo.

Foto: Vaba Eestlane

Olaf Kopvillem „Vaba Eestlase" juurde

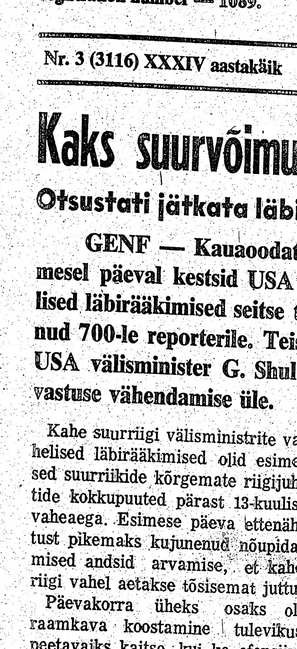

Olaf Kopvillem

„Vaba Eestlase" toimetuse juurde on asunud tööle Kanada eesti ühiskonnas hästi tuntud koorijuht, meeleolulaulja ja muusikaliste vestete looja Olaf Kopvillem, kelle „vindilised viisid" on tuntud ülemaailmselt eestlaste hulgas. Olaf Kopvillem pole ajakirjanikuna päris tundmatu, omal ajal ilmusid tema vested „Vaba Eestlases". tuue tööjõu asumine ajalehe juurde tagab selle veelgi sisukamaks ja mitmekülgsemaks muutumist.

Tuleõnnetus „Ehatares"

Reedel, 4. jaanuaril oli „Ehatares" tulekahju. Kell 12 päeval hakkas tuleohualarm helisema. Selgus te tuli oli lahti läinud R. Selimetsa toas. Õnnetuskohale jõudes selgus, et koridor ja tuba olid juba paksu suitsu täis. Kui tuletõrje ja politsei kohale saabus, leiti et tuli oli saanud alguse TV-aparaadist, mis oli põlema sütinud. Kahju hinnatakse 4000-le dollarile, kuid ruumis tuleb teha täielik remont.

Just enne tuleõnnetust oli „Ehatare" juhtkond teostanud ruumides kontrollkäiku. Kuid mõne minutiga oli tulekahju süttinud ja TV-aparaadist oli järele jäänud peotäis tuhka. Õnnetuse puhul koondati elanikud alakorrusele, mille juures kõik teenistujad ja elanikud käitusid rahulikult.

Kõrge kontsaga kingi Etioopia näljastele

Maailma kaastundeavalduste erikülgi

Läänemaailma eriti aktiivne abistamistegevus Etioopia näljahäda leevendamiseks on põhjustanud mitmesuguseid kuuldusi ja inimeste heatahte kasutamist.

Addis Abebast teatatakse, et Kanada on saatnud mett, Jordaania moosi, Inglismaa shokolaadi-linnasemaitselist piima, Oxfam 35 tonni makarone ja nuudleid, New Yorgi firma soovib lennukitega saata 50.000 paari kingi, neist mõned naeltega spordikingad, teised eriti kõrgete kontsadega naistele.

Maailm on avanud oma südame Etioopia 8 miljonile näljahädalisele,

aga mõned heatahtlikud inimesed pakuvad neile seda mida pole hädalistele vaja ega võimalik kasutada.

Abistamisorganisatsioonid ütlevad, et mõned ärid Läänes katsuvad oma tulumaksust vabaneda, annetades ladudes leiduvat kasutut ülejääki nälgivaile. Abistamisorganisatsioonid soovitavad tähelepanna, mida vajatakse, mitte millest tahetakse lahti saada, (nagu eesti pagulastele Saksamaal saadeti Ühendriikidest hobuserautamise naelu!).

Paavst kutsub koostööle

VATIKAN CITY — Suurriigid pangu kõrvale oma „egoistlikud ja ideoloogilised huvid" kindlustamaks eesolevate läbirääkimiste tulemusi Genfis, ütles paavst Johannes Paulus II oma uusaasta läkitüses.

Juutide asustused Lõuna-Liibanonisse

JERUUSALEMM — Grupp üliuskionalistlikke Iisraeli kodanikke tahtvad ehitada Lõuna-Liibanonisse uutide asustusi. Yuri Heller, grup juht, ütles ajalehele Kol Yerushalayim, et ta arvestas seda Liibanoni osa, kui Piiblis Iisraelile Jumala poolt lubatud maad. Heller ütles, et 10 iisraeliiti on seni liitunud selle grupiga, nende hulgas 7 perekonda lastega. „Kui valitsus ei anna meile legaalset luba, me võtame bussi, laadime sellele oma varustuse ja sõidame piirile ilma loata," ähvardas Heller.

Riiklik abi „Ehatarele"

Aastavahetusel sai „Ehatarele" osaks meeldiv üllatus

Jõulupühadeks oli „Ehatare" olnud avatud elanikele ja külalistele kolm aastat, kusjuures märgiti, et see on selle ajaga saanud hinnatud asutuseks eesti ühiskonnas, kahjatsetatakse vaid, et omal ajal seda suuremana ei plaanitsetud. Aastavahetusel saabus „jõulukingituseks" „Ehatarele" teade, et nad hakkavad saama riiklikku toetust.

Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimees Alfred Sepa ütles, et juba poolteist aastat tagasi alustati riikliku abi taotlemisega, et kergendada nende „Ehatare" elanike olukorda, kelle majanduslik seisund pole küllaldane katma „Ehatares" elamise tingimusi. Seni on neid toetanud EAK ise tungiva vajaduse puhul.

Abi taotlemise juures on eriti aktiivselt asju ajanud Jaan Soots, Elna Kungla, Olev Tralla ja erilise innukusega noor advokaat Enn Kuuskne.

Riiklikku toetust antakse kahes osas. „Ehatare" elanikud, kes on tõelistes raskustes, hakkavad esialgul toetust saama ainult rendise arvel.

Kuid käigus on ka teise toetuse taotlemine, mis kataks toitlustuse ja hoolduse puudujäägid.

Kui ka see õnnestuks, ütleb A. Sepa, siis ei oleks enam neil muret tunda, kel oma majanduslik olukord ei kanna.

Jaanuaris algab toetuse maksmine 1984. a. jaanuari nimekirja alusel. Käesolevas jaanuaris tuleb koostada uus täiendatud elanike nimekiri. A. Sepa rõhutas eriti, et toetust antakse ainult neile, kes annavad tõetruud andmed oma majanduslikust seisukorrast „Ehatare" ja EAK juhatustele. Kõik nende sissetulekute tshekid tuleb esitada „Ehatarele", kes arvestab nende alusel puuduva osa välja ja maksab siis rendise osas juurde.

Kui aga praegu käimas olevad taotlused ka toitlustus- ja hooldustaotlustele peaksid täituma,

milleks on lootust olemas, siis oleks kõik vajadused käes.

A. Sepa ütleb veel lisaks, et kui need mõlemad toetused on saadud, siis, on „Ehatarel" täielik õigus minna Scarbiro linnavalitsuse juurde linnamaksust vabaks saamiseks.

Linn Ustinovi nimeliseks

MOSKVA — Udmurdi autonoomse sotsialistliku vabariigi pealinn Izhevski nimetati ümber 20. detsembril surnud N. Liidu kaitseministri Dmitri Ustinovi nimeliseks. Izhevsk asutati 1760. aastal ja tehti Udmurdi autonoomse vabariigi pealinnaks 1934. aastal. 1972. aasta rahvaloenduse andmeil oli linnas elanike arv 456.000.

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1985. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — Tellige „VABA EESTLAST" **Tellimiskupong lk. 3**

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Osavõtjaid Vana-Andrese koguduse jõululauast tulvil saalis, kus esinesid pühapäevakooli noored ja klaverisoologa koguduse muusikastipendiaat Ingri-Mai Loorand.

Jalta Moskva vaatevinklist

Kui Ühendriikide president Reagan möödunud suvel Teise maailmasõja lõppfaasis Ühendriikide, Inglismaa ja N. Liidu vahel sõlmitud Jalta kokkulepete õiglase tõlgendamise vajaduse päevakorrale tõstis, siis oli see esmakordseks juhuseks pärast sõda, kus üks lääneriikide riigipeadest julges Jalta lepingu traagilisi tagajärgi lähemalt analüüsida ning Moskva manipulatsioonidele oma võimupiiride laiendamiseks Ida-Euroopas tähelepanu juhtida. Venelaste sensitiivsus selle küsimuse üles tõstmisel on mõistetav ning loogilise järeldusena Reagani sõnavõttudele ja kriitikale avaldasid nõukogude ajalehed, kaasaarvatud satelliitriikide publikatsioonid, ründavaid kirjeldusi Reagani vastu, taotledes Ida-Euroopas praeguse ebaõiglase olukorra õigustamist ja rõhutades praeguse süsteemi ja piiride puutumatust.

Jaltas (Krimmis) 4. veebruarist kuni 11. veebruarini 1945. aastal toimunud kolme suurriigi juhi — Ühendriikide presidendi F. D. Roosevelti, Suurbritannia peaministri W. Churchilli ja N. Liidu diktaatori J. Stalini — nõupidamiste ja kokkulepete kohta on palju kirjutatud ja üritatud täieliku tõe päevavalgele toomist, kuid kahjuks on jäänud paljude hiljem esilekerkinud probleemide tagapõhi ähmaseks ja ebamääraseks, mis annab võimalusi tehtud otsustele erivärvinguid anda. Konverentsil oli peamiselt kõne all Saksamaa saatus pärast kapituleerumist ning selles küsimuses jõuti kokkuleppele, et Saksamaa ja selle pealinn Berliin tulevad võitjate vahel jagada eritsoonidesse ja luua Euroopas selline poliitiline olukord, mis võimaldab vabastatud rahvastele täielikult hävitada natsismi ja fashismi jäänused. Eriti olulise punktina võeti nõupidamistel vastu seisukoht, et kõigil vabastatud rahvastel on õigus valida sellist valitsusvormi, mille all nad tahavad elada.

Ida-Euroopa maade küsimuse arutamisel pühendati erilist tähelepanu Poolale, kus otsustati luua koalitsioonivalitsus Poola emigrantide osavõtul ning anda Venemaale Poola idaosade arvel juurdelõikeid.

Nüüd, tagantjärele tundub, et läänerilkide juhid Roosevelt ja Chucrill olid väga naiivsed, kui nad sõlmisid sellised üldsõnalised kokkulepped. Stalinil oli ilmselt selge, et pärastsõjaaegsed piirid otsustab jõud ja vene sõjajõudude edasitungi kiirus Euroopa südamesse. Nõusoleku andmine vabade valimiste korraldamiseks okupatsioonist vabastatud aladele oli ainult suitsukatteks. Samuti on nüüd selge, et Poolale „koalitsioonivalitsuse" lubamine oli ainult üleminekuvormel, kuna Poolas kindlustasid endile N. Liidu punaarmee ja Venemaal moodustatud poola punaste üksuste abil ülemvõimu kommunistid, kes kõrvaldasid peagi võimult poola parempoolsete rühmituste esindajad. Venelaste küüsi sattunud endise iseseisva Poola armee ohvitserid mõrvati teatavasti NKVD poolt Katõnis ning Poola territooriumile tungisid nüüd poola punased üksused, kelle juhtideks olid Venemaal ajudepesemise ja väljaõppe saanud nooremad poola ohvitserid, kelle prototüübiks on Poola praegune diktaator kindral Jaruzelski.

Kuid kõige selle juures jääb püsima kahtlus, et Jaltas ei olnud tegemist ainult läänеriikide juhtkonna naiivsusega, vaid et seal tehti venelastele ka sihikindlaid järeleandmisi. Nii ei ole seniajani veel selge, miks läänеriikide väed ei tunginud kiiremini ida suunas edasi ja vallutanud laialdasemaid alasid, kuigi selleks olid kõik võimalused? Ja miks ei toodud Läänes moodustatud vaba Poola armeed idarindele Poolat okupeerima, vaid lasti poolakatel veriseid ja kaotusrohkeid lahinguid lüüa Itaalias, mis ei olnud üldse nende huvides?

Stalini edu Jaltas ei peitunud tema geniaalsuses, nagu mõned ajaloolased seda arvavad, vaid Tema vastasmängijate kergeusklikkuses, millele liitusid oletatavasti veel mõned müstilised „eritehingud". Näib, et Stalin sai Jaltas kõik, mida ta tahtis: Saksamaa purustamisega, hävitamisega ja tükeldamisega likvideeriti Euroopas tasakaalustav jõud, mis oleks olnud kindlaks barjääriks venelaste edasitungi pidurdamisele Lääne ning Kesk-Euroopa ja Balti riikide andmisega Moskva küüsi ja mõjusfääri bolsheviseeriti ning painutati Moskva kontrolli alla endised vabad riigid kümnete miljonite inimestega. Jalta traagilised otsused on 40-aasta jooksul maailma poliitilist olukorda mürgitanud ja jäävad nii kauaks püsima kuni siin ükskord vajalik ja õiglane lahendus leitakse.

N. Liidu kommunstlik valitsus on taktikalistel põhjustel ainult harukordadel loobunud sellest saagist, mis ta küünte vahele on jäänud. Ning Jalta revideerimisele võtmise jutud on pannud vene juhid ja poliitilised kommentaatorid loomulikult vihast pulbitsema. Möödunud suvel ja sügisel atakeeriti pidevalt „Pravdas" ja teistes vene publikatsioonides president Reaganit, keda süüdistatakse Jalta ja Helsingi kokkulepete mineerimises, mis toob venelaste arvates kaasa Euroopa kontinendil eksisteerivate territoriaalsete ja poliitiliste realiteetide hävitamise ja Euroopa julgeoleku ohustamise.

Moskvas ei jõuta äratrükkida kõiki neid artikleid, mis mõnitavad president Reagani, kes ei austavat Jalta ja Helsingi kokkulepete vaimu ja vene televisioonisaadete kommentaatorid pingutavad oma hääled rämedaks Ühendriikide juhi kritiseerimisel. Kuid ükski neist asjameestest ei räägi sellest, et Jalta ja Helsingi kokkulepetel on ka teine külg — väga mõjuv ja oluline külg,mis nõuab vabade valimiste korraldamist kõigis saksa okupatsiooni alt vabastatud maades ja inimõiguste rakendamist N. Liidus. Jalta ja Helsingi kokkulepetele allakirjutanud läänеriikide ülimaks kohustuseks on nõuda nende oluliste tingimuste täitmist ja austamist enne kui asutakse uute lepingute sõlmimisele, mis Moskva vaatevinklist on ainult tema huvides koostatud paberilipakad, mida igal ajal võib vajaduse korral paberikorvi visata, nagu seda on tehtud paljude varem sõlmitud rahvusvaheliste kokkulepetega.

K. A.

Heino Susi kiri Ühendriikidest:

Mis juhtus kuuendal novembril 1984

ÜLDJOONTES me kõik muidugi teame, mis juhtus: president Reagan valiti ametisse tagasi. Ta sai 59 prots. äraantud häältest, Walter Mondale sai 41 prots. Vähem inimesi märkas, et Saadikutekojas said demokraadid seitsmekümne-liikmelise enamuse ja Senatis võitsid nad juurde kaks kohta, nii et kuigi Senat on teoreetiliselt vabariiklaste käes, on ta praktiliselt jagatud pooleks kahe erakonna vahel. Väljaspool Ühendriike elunejatele — kaasaarvatud kodanikud inglise keelt rääkivates maades — näib niisugune valimistulemus mõistmatu ja peaaegu võimatu. Kuidas saab niisugune süsteem üldse funktsioneerida, kus valitsus on ühest erakonnast, saadikutekoda teisest? Ometi, Ühendriikides on kõik võimalik, nagu äsjased valimistulemused taas kinnitasid.

2.

Vaatame nüüd pisut lähemalt viimase kahe aasta majanduslikku tõusu, president Reagani kolmandat valimisvõidu peapõhjust. (Esimeseks oli isiklik populaarsus, teiseks inflatsiooni likvideerinine.) Nagu öeldud, läks riigivõlg president Reagani plaanidele vastupidi tohutult üles. Laenatud raha majandusse heitmine riigi poolt on aga reaganistide verivaenlase, inglise majandusteadlase Keynesi patentretseptiks iga asja vastu. Laena raha, pane inimesed ükskõik mida tegema (kraave kaevama ja jälle kinni ajama, või rakette ja aatomipomme valmistama) ning majanduselu läheb jalamaid mäest üles! Reagani kahesaja miljardi dollarilised aastased puudujäägid (mis tema enda hinnangul on ameerika rahva ja majanduse verivaenlased!) aitasid majanduse uuesti jalule. Majandustõusu, mille eest president nüüd kiitust nõuab, ei saavutatud mitte „tootmis-majanduse" abil, mida vabariiklased propageerisid, vaid otse vastupidi, riigivõlgade abil, mida tema surmavaenlased, demokraadid (kelle hulka ka Reagan ise palju aastaid kuulus, näiteks siis, kui Jalta kokkulepe sõlmiti) siiani edukalt on kasutanud.

President Reagani edu põhjusi võib niisiis kokku võtta umbes nii:

1) Isiksus, kes paljudele meeldib. „Keep smiling", olgu lood kuidas tahes!

2) Paul Volkeri majanduspoliitika, mille Reagan algselt hukka mõistis, aga mis üle väga valusa depressiooni viis majanduslikule tõusule.

3) Õnn. Pime õnn, mis ölihinnad alla viis ja kaks nõukogude diktaatorit järgemööda hauda saatis, nii et nad väga vähe pahandust said teha. Õnn hoolitses ka selle eest, et „ebareaganlik" Volkeri majandussuund nimelt valimiste ajaks majanduse jälle õitsele viis. Au ja kuulsus kuuluvad muidugi president Reaganile. (Nüüd, peale valimisi, lähevad asjad jälle pisut allamäge. See on teadagi Paul Volkeri süü.)

Ja kuidas on lugu lüüasaanud demokraatidega? Walter — hüüdnimega Fritz-Mondale püüdis iga hinna eest kokku liita vana demokraatide koalitsiooni: põhjariikide ametiühingud, lõunariikide aristokraadid, igat sorti naisõiguslased, mustad, vaesed, ja kõik, kes on tagakiusatud. Lõuna aristokraadid (nn. dixikraadid) läksid aga üle vabariiklaste poole; ametiühingute juhtkond polnud võimeline liikmete hääli endist viisi kontrollima; mustad said pahaseks, et nende kandidaat Jesse Jackson kõrvale jäi; õigeid naisõiguslasi oli vähem kui oodatud. Vaesed ja tagakiusatud on aga vähemuses ja nende varal üksi ei saa valimisi võita.

Sellele lisandus tõik, et oma kampaania esimeste kuude jooksul oli Mondale puine, ilmetu ja ebakarakteristlikult „kalkuleeriv". Kõik, kes Fritz Mondale'i tunnevad teavad ka, et ta on isiklikult erakordselt suurte võimetega ja sooja südamega inimene, aga see ei paistnud kampaania algkuudel teps mitte välja. Kampaania lõppfaasis, kui kõik oli kaotatud, sai Fritzust jälle õige Fritz, keda ka need kõrgesti hindavad, kes temaga ei nõustu. (USA-s on niisugune asi sagedasem kui mujal. Kunagine ürg-konservatiiv Barry Goldwater ja ürg-vabameelne Hubert Humphrey olid isiklikud head sõbrad.) Fritz pöördus lõppfaasis ka tagasi teemade juurde, millesse ta tõesti usub: valitsust on vaja esmajoones vanade, haigete, vaeste ja noorte eest hoolitsemiseks. Teised saavad ise hakkama. Lõpupäevil oli Mondale rõõmsailmeline, enesekindel ja vana „eesti sõna" kasutades — sarmantne. Ta oli iseenese jälle leidnud.

Mis saab siis nüüd edasi? Vabariiklased on, nagu alati, lõhki kistud „mõõdukate konservatiivide" (asepresident Bush, senaator Dole) ja äärmuslaste vahel (senaator Jesse Helms, rahvasaadik Jack Kemp, pastor Falwell). Teist nii osavat manööverdajat nende kahe voolu vahel kui Ronald Reagan pole silmapiiril.

Demokraadid tunnevad headmeelt, et rahvaesindus jäi põhiliselt nende kätte, samuti 36-osariigi kuberneri kohta 50-nest, ja otsivad uut „mõtterikast" (ja praktiliselt efektset) sisu järgmiste presidendivalimiste tarvis. Riiklikud võlad aga tõusevad vahepeal astronoomilistesse kõrgustesse ja kõik on ühel nõul, et „midagi peab ette võtma", nii demokraadid kui vabariiklased.

Õnn kaasa! Ameeriklased peavad selle asja lahendama ilma eestlaste abita, kes muudes asjades maailmapoliitikat teadagi paremini mõistavad kui keegi teine.

Välispoliitikast pole seekord juttu olnud. Jäägu see teiseks korraks, et lugejat mitte liigselt kurnata.

Endise siseministri enesemõrv Moskvas

HAMBURG — Endine N. Liidu siseminister Nikolai Sholochov teostas enesemõrva 13. detsembril selle asemel, et vastu vaadata võimalikule surmanuhtlusele korruptsiooni pärast, kirjutas saksa ajakiri „Bild".

Ajakiri ütles, et „tavaliselt hästiorganiseeritud Kremli allikaist" on saadud teada, et Sholochov lasi end maha, tulistades jahipüssiga enesele pähe Moskva korteris. „Bild" märgib, et Sholochovi naine usutakse olevat end tapnud juba möödunud 1983. aastal. Uurimisel ei välditud võimalust, et ta mees ta tappis.

74-aastane Sholochov oli surnud N. Liidu juhi Leonid Brezhnevi usaldusalune.

Ta asendati siseministri kohalt ja heideti partei keskkomiteest välja kui Juri Andropov võttis üle riigis juhikoha pärast Brezhnevi surma.

Tema õnn langes veelgi madalamale novembris, kui ülemnõukogu võttis temalt kindrali auastme. Tõenäoliselt seisis ta ka korruptsiooni pärast kohtu ees ja üks informatsiooniandja oli öelnud, et Sholochovi ei suutnud enam aidata üksi seadus. „Ta võttis oma elu nii häbi kui ka hirmu pärast", kirjutas „Bild".

Sholochov oli siseministri kohal 14 aastat ja kasutas oma mõju isiklikeks hüvedeks. Kui ta sõber Breznev oli võimul, siis ükski ametnik ei riskinud talle väljakutset teha.

Kommentaarid

Me räägime palju eestluse säilitamisest Välis-Eestis ja katsume leida abinõusid assimileerumisprotsessi pidurdamiseks. Seda ei tee me mitte ainult eestlaste suuremates keskustes siinpool raudeesriiet, vaid selleks õilsaks ülesandeks tehakse jõudumööda pingutusi ka nendes linnades ja asulates, kuhu saatus on viinud ainult vähesel arvul eestlasi. Kuid ükskõik kui palju meie ka pingutame ja ükskõik milliseid abinõusid me rakendame — assimileerumisprotsessile on raske tagasikäiku anda ning mida suuremal arvu vanemate generatsioonide inimesi elu näitelavalt lahkub, seda ohtlikumalt hakkab silmapiiril kummitama eesti rahvusgrupi kokkuivamise protsess.

Siin ei ole tegemist suurest ettekujutlusvõimest haaratud fantaasiapiltidega, vaid kindlate faktidega. Erakordselt selge pildi eest rahvusgruppi ähvardavatest ohtudest annab vabas maailmas tegutseva suurema eesti luteri koguduse statistika viimaste aastate jooksul. Jõulupühadeks ilmunud Toronto Peetri koguduse ajakirjas mainitakse, et koguduse liikmete hulgas on viimase nelja aasta jooksul märgata tunduvat segaabielude arvu suurenemist. Nii näiteks laulatati 1981. aastal 23 paari, kuid neist olid mõlemad eestlased ainult 8 paari. 1982. aastal olid vastavad arvud 24 ja 11, 1983. aastal 18 ja 5 ning 1984. aastal 20 ja 9. Kui neid arvusid liita, siis näeme, et viimase nelja aasta kestel on Peetri koguduses laulatatud 85 paari neist on mõlemad eestlased ainult 33 paari puhul. Seega on kolm viiendikku laulatatud paaridest olnud segaabielulised paarid, kuna kaks viiendikku laulatatutest on olnud puht eestisoost abiellujad.

Kahjuks puudub vabas maailmas abiellunud eesti paaride kohta üldine statistika, kuid tõenäoliselt võib Peetri koguduse arve laiendada ligilähedaselt kogu meie rahvusgrupile välismaailmas. Mõningate andmete põhjal on segaabieluliste arv Rootsis veelgi suurem, mis annab eeltoodud statistikale veelgi negatiivsema tooni.

Muidugi — armastuse üle ei saa vaielda, kuna iga inimene elab oma elu ning abiellub kellega ta tahab. Seda ei saa talle teised kas rahvuslikest või mõnedest muudest motlividest lähtudes ette dikteerida. Kuid see teadmine ei hajuta muremõtteid ja küllap sellest on tingitud ka ESTO-84 juhatuse poolt 26. jaanuaril Toronto Eesti Majas toimuv üritus „Mõttekolle 85: Eestlane ja Eesti Päevad", kus muuhulgas arutatakse ka selliseid küsimusi: „Eestlus — kes on eestlane?" ja „Kuidas edutada eestlust?" On huvitav jälgida, milliseid vastuseid annavad mõtlejad nendele küsimustele.

☆

Kanada keskvalitsusel ja provintsivalitsustel on tüliKate probleemide esilekeskimisel kombeks anda need arutada nn. Kuninglikele komisjonidele, kes jahvatavad neile antud küsimuse niiitelda „peeneks" ning esitavad omapoolseid kommentaare ja ettepanekuid. Kahjuks ei ole need ettepanekud tihtigi praktiliselt rakendatavad ning komisjoni otsused ja seisukohad jäävad pahatihti kasutamatult õhku rippuma. Kuid valitsus on tülika ja piinava paise emaldanud ja manööverdanud avalikkuse tähelepanu komisjoni seisukohtadele ja nende kritiseerimisele.

Sama kavatsus oli valitsusel ilmselt ka selle Kuningliku komisjoniga, mille Ontario valitsus ametisse nimetas Toronto Lastehaiglas 1980. ja 1981. aastatel juhtunud laste müstiliste surmajuhtumite selgitamiseks. Komisjoni tööd juhatas ning tegi lõpuks komisjoni tööst kokkuvõtte kohtunik Samuel Grange, kes pärast mitu kuud kestnud avalikke ülekuulamisi, kus peaosa etendasid Lastehaigla õed, advokaadid ja politseinikud, otsusele jõudis, et ta ei saa kedagi otseselt süüdistada. Tema seisukoht tundub pentsikuna, kuid tegelikult oli selline otsus juba teataval määral ette dikteeritud, kuna Ontario apellatsioonikohus keelas kohtunik Grangele nimede nimetamise ja kellegi peale varju heitmise.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. jaan.
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

19. ja 20. jaan.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Rootsis asutatud eestlaste ettevõtte Estinvesti asutajad pressikonverentsil Eesti Majas Stokholmis. Laua ääres kirjutavad vasakul Arvo Horm (Teataja) ja Juhan Kokla (Eesti Päevaleht). Foto: R. Tippo

Uus seadus mootorsõidukite tulede kasutamisel

Sundusliku mootorsõidukite tulede kasutamise kohta Ontarios hakkas 14. detsembril 1984 kehtima uus seadus, mis on küllaltki keeruline. Kui vana seadus nõudis sunduslikku tulede kasutamist mootorsõidukitel, alates 30 minutit enne päikeseloojakut kuni 30 minutit enne päikesetõusu, siis uus seadus stipuleerib, et autojuhid peavad oma sõidukite tulesid kasutama alates 30 minutit **enne** päikeseloojakut kuni 30 minutit **pärast** päikesetõusu. Seaduse vastu eksijaid võidakse karistada 50—200 dollarlise trahviga.

Uut seadust kritiseeritakse võrdlemisi ägedalt Kanada ajakirjanduses, kuna enamus sõitjaist kindlasti ei tea täpselt päikesetõusu või loojaku aegu, kuna need on erinevad igal päeval. Ontario valitsuse reaktsioonis kriitikale antakse mõista, et seaduse rakendamine kujunevat võrdlemisi leplikuks ja pehmekäeliseks.

USA siseministri ootamatu lahkumine

PALM SPRINGS — USA siseminister William Clark tegi presidendile teatavaks, et lahkub oma kohalt ja pöördub tagasi oma Kalifornia rantshi. Tema ülesanne siseministrina olevat oluliselt täidetud ja nüüd on aeg minna koju Kaliforniasse. Kauaaegse Reagani valitsuse sisemisse ringi kuuluva liikme ootamatu lahkumist peetakse suureks löögiks valitsuse konservatiividele, kes olid lootnud, et 53-aastane jurist püsiks oma kohal ja saaks võimalikult Valge Maja koosseisu juhatajaks.

Kanada suuremaid ametiühinguid eraldus USA'st

Kanada suuremaid ametiühinguid United Auto Workers eraldus oma Ameerika ema-ametiühingust ja valis omale iseseisva tee Robert White'i juhtimisel. Dramaatiline otsus oli sügisel General Motors Co. vastu organiseeritud streigi tulemus, kus Ameerika ametiühing saavutas kokkuleppe ilma streigita, millega aga Kanada radikaalsemad ametiühingu liikmed ei leppinud. Kanadalased on nüüd suures vaimustuses, öeldes, et see on ajalooliseks sammuks Kanada ametiühingute ajaloos. Jahedamalt vaatasid asjale Kanada autotööstirid, öeldes et nad võtavad oma investeerimise plaani Kanadas uuesti arutlusele.

Kommentaarid

(Algus lk 2)

Nii-siis — Kuninglik komisjon, mis maksis Kanada maksumaksjatele 2,8 miljonit dollarit, ei selgitanud midagi, ei lahendanud midagi ning ei toonud loodetud valgust Toronto Latsehaigla müsteeriumisse. Kohtunik Grange jõudis oma ülekuulamiste põhjal otsusele, et kaheksa last mõrvati kindlasti südamehaiguste ravimi digoksiini ülemääraste doosidega ning tõenäoliselt langes lisaks veel viis last samalaadse mõrva ohvriks.

Kuid kes oli mõrvar? Kohtunik Grange oma kokkuvõttes ei leia vigu haiglas, arstides, halastajaõdedes ega surmajuhtumite ametlikes uurijates. Mis saab edasi — sellele ei oska keegi vastata, kuid ometi tuleks häirivale loole lõpplahendus leida. Võibolla oleks selle leidnud müstiliste mõrvalugude autor Agata Christie, kuid tema on kahjuks surnud.

AMI

Rootsis organiseeriti

eestlaste investeerimisfond ESTINVEST

STOKHOLM (EPL) — Rootsi eestlaste keskmine sugupõlv on organiseerinud oma investeerimisfondi ESTINVEST AB, mis tehti avalikuks pressikonverentsiga Stokholmi Eesti Majas. Kohal oli suurem osa 30-st asutajaliikmest, kes olid algkapitaliks kokku pannud ligi miljon Rootsi krooni (ca $160.000). See summa on ka juba „tööle rakendatud" pärast ettevõtte registreerimist Rootsi Kuninglikus Patendiametis.

ESTINVEST'i peamiseks tegevusaladeks on: 1) kapitali paigutused nii aktsiaturul kui ka kapitali — kui rahandusturul; 2) kinnisvarade ost ja müük ning nende haldus: 3) ettevõtete ost ja haldamine; 4) ettevõtete kapitaliga varustamine ja ratsionaliseerimine; 5) ettevõtete teenindamine käitishalduslikes ja tehnilistes küsimustes, s.t. arendada mitmekülgset ärilist tegevust väljudes vastava projekti tulususest.

ESTINVEST'i asutajad kavatsevad tulevikus suunata ja töötama panna kapitali ka Eesti sektoris Rootsis

ja teistes maades nii vajalike projektide läbiviimisel olemasolevate institutsioonide toetamisel,

kui ka initsiatiive võttes uute vajalike institutsioonide ja ettevõtete loomiseks.

Asutajate liikmete koosseis katab vajalike erialade põhjaliku tundmise: pangandus, majandus, juriidika, kapitali paigutamine, ettevõtete ja kinnisvarade hindamine, turustamine ja teodang.

ESTINVEST'i asutajad pakuvad eraisikutele, organisatsioonidele ja ettevõtetele võimalusi osta osatähti juba kevadel 1985.

ESTINVEST'i eesmärgiks on jagada osanikele käitismajanduslikult kõrgeimat dividenti.

Samuti on eesmärgiks, et ESTINVEST tulevikus organiseeritakse Rootsi aktsiaturul, millega kaasuvad soodsamad tingimused osatähtede müümisel.

ESTINVEST AB ajutisse juhatusse kuuluvad Voldemar Kiviaed, Toodo Uutmaa, Vambola Hurt ja Siim Saare. Tegevus toimub kolmes grupis. Paigutusgrupis on juhatajaiks Jaan Manitski, Tõivelemb Kivikas ja Tiido Uutmaa, administratsioonigrupis Lui Mölder, Vambola Hurt ja Urmas Prööm, turustusgrupis Agu Kriisa, Peeter Puide ja Siim Saare.

ESTINVEST AB teostab segainvesteerimisi ning on valmis nõu andma kapitali paigutajaile.

Ettevõtte ümber on kogunenud parimad paigutusala asjatundjad eestlaste hulgas,

kes professionaalselt nende küsimustega tegutsevad igapäevases töös.

Edaspidi kutsutakse eestlasi aktsiaid omandama, milliste põhihinnaks on 120 Rkr. (aktsiahind 100 Rkr. pluss 20 krooni administratsioonikulu). Paigutatud kapital kannab kõrgemat protsenti, kui seda on tavaline panga protsent.

ESTFOND

Samal ajal ESTINVEST AB asutamisega on loodud ka eriline E S T F O N D , mille kaudu osa tuludest juhitakse eestluse tugevuse toetamiseks. ESTFOND võib vastu võtta väljastpoolt annetusi, pärandusi jne. Fond omab samaegselt ESTINVEST AB osatähti, ning sellega õigustatud saama dividenti. ESTINVEST'i postiaadress on Stokholmi Eesti Maja.

Ülemaailmne eesti kunstinäitus Lääne-Torontos

Lia Holmbergi ja Maret Razinsi uus üritus

Burnhamthorpe Civic Centre kunstikomitee korraldab (West Mall & Burnhamthorpe Rd.) Art at the Centre raames kunstinäituse ESTONIAN ART. Näitus on ajavahemikul 7. jaan.—31. jaan. 1985. Ametlikult avab Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo neljapäeval, 10. jaan. kell 8 õhtul.

Näituse korraldajad on ESTO-84 suure kunstinäituse eeltööde läbiviijad Lia Holmberg ja Maret Razins, kes ise valisid seekord välja esitamisele tulevad tööd, peamiselt nendelt, kes esinesid suvel suurel näitusel. Näitus kujunes üllatavalt rikkalikuks ja laadilt ülemaailmseks. Nii on 25 kunstniku hulgas osavõtjaid Rootsist (1), Lääne-Saksamaalt (1), Prantsusmaalt (2), Austraaliast (1), USA'st (6) ja ülejäänud Kanadast. Kokku on näitusel kuni 95 tööd.

Koraldaja Lia Holmberg ütlebki, et saanud keskuselt kutse, nad alustasid õige tagasihoidlikult, aga töö kasvas tegemisel.

Suurelt näituselt saadud kogemused olid kasulikud sellegi ettevalmistamisel.

Teatav risk tuli näituse korraldamisel võtta, kuigi keskus annab omalt poolt ruumi, laseb valmistada kavad ja on teinud reklaami ingliskeelses meedias. On teada, et CH. 10 TV-jaamal on kavas näitusest pooletunnine film valmistada.

Küsides Lia Holmbergilt, kas tal on plaane veelgi eesti kunstinäituste korraldamiseks, vastab ta, et küll siis — kui sellega hästi läheb, kui reaktsioon on samalaadne kui oli ESTO-84 näitusel, siis on kavas neid edasi teha, kord aastas ülemaailmse ulatusega ja selle kõrval ühemehenäituseid, nagu Hallek Rootsist ja Hardes Keck USA'st siia tuua. Lia Holmbergi ja Maret Razinsi soov on Toronto eestlastele pakkuda meie vaba eesti parimate kunstiloojate töid.

Lia Holmberg ütleb, et see rahva reaktsioon, mis oli üle ootuste hea ESTO-84 ajal, andis neile inspiratsiooni samalaadilise näituse korraldamiseks. Toronto kunstinäitused on tavaliselt piirdunud kohalike kunstnike töödega,

kuid eelolev näitus on ülemaailmne välis-eesti näitus, kuigi väiksemas skaalas kui oli O'Keefe Centres suvel, mil oli 85 kunstniku poolt välja pandud 185 tööd.

Seekordsel näitusel on kunstnikud uute töödega, noorim neist esmakordselt esinev Vivian Pallandi, kes on mitu aastat õppinud kunsti.

Maaväringu hävitustöö Indias

NEW DELHI — Sideliinid murdusid maha ja hävituse piirkond kaotas ühenduse muu maailmaga, kui maaväring jättis 10000 kodutuks Indias, Bangladeshi läheduses piirkonnas. Surmaohvrite arv on tõusnud paarikümnele, vigastada saanuid oli esimestel teadetel saja ringis. Maaväring purustas mullast tehtud hooned ja uhtus Socai jõe kaldad, põhjustades üleujutusi. Uus peaminister Tajiv Gandhi lubas valitsuse abi kodutuile ja maksta kahjusaajaile kompensatsiooni. Esimese maaväringu tugevus oli 6,0 Richter skaalal, järeltõuge 3,0.

USA kergendab raalide eksporti N. Liitu

WASHINGTON — USA kaubandusministeerium avaldavat varsti uued määrused kergendamaks kontrolli isiklike raalide lubamisel N. Liidule ja teistesse kommunistlikesse riikidesse; samal ajal aga kitsendatakse lubadusi komplitseerituma raalivarustuse väljaveoks.

Lundlased laulsid Tormist

Rootsi televisioon näitas kordussaatena 12. detsembri õhtul Lundi Akadeemilise Segakoori esinemist, kusjuures rootslased laulsid ka Veljo Tormise tsiiklist „Ingerimaa õhtud" mõned meeldejäävad palad.

Eesti helilooja tutvustati kui rahvusvahelise mainega kunstnikku, kelle looming ulatub väljaspoole ta oma kodumaa piire.

EPL

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251

Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Uus aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: **137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5**
Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvaa ja palju muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. **Külastage meid. Soodsad hinnad.**
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Lillede koju viimine.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiirpostiga):	Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi
USA aadressidele „ZIP CODE"
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Kauaaegset sõpra

KALLE KILU

mälestavad leinas

OSKAR ja JOHANNA LEPIK

Armas sugulane

KALLE KILU

Mälestame Sind leinas

EMMY HIIR perekonnaga
VILMA PÄRLI

Armast

KALLE KILU

mälestavad leinas

MARIS, TOOMAS, PETER ja ERIK

Armast õemeest

KALLE KILU

mälestab

ERMINE TAMMIK

Armast hõimlast

KALLE KILU

mälestavad leinas

TAMA ja WOLLY ERNESAKS

Endist kaastöölist

GNEOMAR PAJUS't

mälestavad kurbuses

V. MÄNNIK
E. AINSAAR
E. EERME
E. WALK
A. LEE
M. MARU
J. TANNER

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Toronto sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja otsealdaselt parkimisruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1466

RASKE HAIGUSE JÄRELE SUIKUS IGAVESELE UNELE MINU ARMAS ABIKAASA

ANTON RÜÜTELMANN

sündinud 12. detsembril 1908 Hiiumaal
surnud 8. jaanuaril 1985 Torontos

Valusas leinas mälestavad

Armas Anton, Sa lahkusid vara,
kuid armastus kestab igavesti.

abikaasa ERNA
SUGULASED Eestis, Inglismaal, Kanadas ja USA-s

Kirstupanek reedel, 11. jaanuaril kell 7.30 õhtul Rosar Morrison Funeral Home'is, 467 Sherbourne St. Ärasaatmine samast laupäeval, 12. jaanuaril kell 10 hommikul.

LAHKUS MEIE HEA JA ARMAS SÕBER

ANTON RÜÜTELMANN

sündinud 12. detsembril 1908 Hiiumaal
surnud 8. jaanuaril 1985 Torontos

Mälestavad kurbuses

Maailma mered läbi sõitnud Sa,
nüüd leidsid rahusadama.

GRETE ja KARL MIKSON
EINAR VÄHI perekonnaga

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

KALLE KILU

sündinud 20. veebruaril 1897 Randvéres
surnud 7. jaanuaril 1985 Torontos

mälestavad sügavas leinas

MARGARETA
VELLO
SILVIA abikaasaga
ANITA abikaasaga

Matusetalitus toimub laupäeval, 12. jaanuaril 1985 kell 10 hommikul Murray E. Newbigging matusemajas.

Lugupeetud koondise liiget

KAPTEN

ANTON RÜÜTELMANN'i

mälestab

EESTI KAUBALAEVASTIKU JUHTKONNA KOONDIS TORONTOS

Armast seltsiliiget

Kapten
ANTON
RÜÜTELMANNi

mälestab

HIIDLASTE SELTS

Kurbuses leiname head sõpra

Anton Rüütelmann'i

ja avaldame südamest kaastunnet Ernale

EBBA
MELANIE ja OSKAR
HELME ja EDUARD

Armast

AINO LEHTSALU

sündinud Sandström

mälestavad

JOHANNA SEIMAN
CHARLES SEIMAN
EDGAR ja VILMA RANNISTE

Major Erich Kõiv'i mälestades

Major K. S. Dipl. E. Kõiv suri 29. detsembril, 1984. a. Montrealis pika haiguse tagajärjel. Tema sündis 21. mail 1900 a. Võrumaal.

Võttis osa õppursõdurina Vabadussõjast, selle algusest kuni lõpuni. Teenis algul Tartu kaitsepataljonis ja pärast, kui Tartu ja Tallinna kaitsepataljonid liideti, 8-ndas Jalaväepolgus .

Lõpetanud E. V. Sõjakooli- ja Kõrgema Sõjakooli Tallinnas, Kõrgema Inseneriväe kooli Prantsusmaal, omas sõjaväe inseneri kutse. Paguluses lõpetanud mitmed eriala kursused Uppsala ülikooli juures Rootsis ja Montreali ülikooli juures Kanadas.

Teenis ohvitserina Pioneerpataljonis ja oli pikemat aega Sv. Ühendatud Õppeasutistes alaliseks lektoriks inseneriväe eriala ainete alal. Oli viimati Pärnu Kaitseväeringkonna ülemaks.

Rootsis töötas Uppsala ülikooli haigla laboratooriumis uurimisala assistendina. Kanadas töötas algul Montreali Hotel Dieu haigla uurimis-osakonnas teadusliku uurijana; sellejärele oli Montreali Kliinilise Uurimise Instituudis, algul osakonna juhatajana ja pärast Instituudi administratiiv-direktori abina. Instituut hindas E. Kõiv'i teeneid sellega, et nimetas ühe laboratooriumi tema nimeliseks ja pani vastava plaadi seinale.

Kadunu oli väga produktiivne ja suure töövõimega inimene. Ta on avaldanud trükis iseseisvalt ja koos teistega palju erialalisi kirjutisi ja uurimusi. Rootsis konstrueeris paberelektroforeesi aparaadi ja fotomeetri, mis on leidnud laialdase tunnustuse.

Ta kuulus pikki aastid Montreali vanemate filatelistide perre ja võttis Montreali Jaani koguduse filatelistide koondise tööst ja tegevusest juhtivalt osa. Aastaid tagasi Montreali Jaani koguduse ruumides korraldatud ja hästi õnnestunud Balti riikide markide näituse korraldamine lasus suuremas osas tema õlgadel.

Oli Montreali Jaani koguduse nõukogu- ja Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimeheks, ning Montreali Eesti Võitlejate Ühingu auliige.

Teda tunti ausa, otsekohese, energilise ja täpse inimesena ja sellega võitis üldise suure lugupidamise. Oli heldekäeline annetaja oma kirikule ja teistele eesti organisatsioonidele.

Akadeemiliselt kuulus Korp. WAINLA vilistlaste perre.

Kallis Erich, Sinu maine teekond on nüüd lõppenud. Soovin Sulle rahuliku puhkamist. Oled teinud head tööd.

PUHKA RAHUS.
Ernst Tiivel.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Leinateateid

Rootsis Alingsasis suri 25. oktoobril Oskar Ots, sündinud 25. juulil 1904 Ihasalus.

Austraalias Adelaide'is suri 9. oktoobril Helga Hani, neiuna Ende, sündinud 2. juunil 1923 Tallinnas.

New Yorgis suri 21. oktoobril Alfons Salm, sündinud 21. novembril 1908 Kuressaares.

14. oktoobril suri Ilse Aleksandra Võsar, sündinud 12. septembril 1904.

Tallinnas suri 7. oktoobril Robert Kaep, sündinud 1901 Käinas.

USA-s Dumontis suri 16. oktoobril Linda M. Utt, sündinud 3. augustil 1903 Harjumaal.

USA-s Brownsville'is suri 17. oktoobril Hans Tavel, sündinud 15. veebruaril 1922 Jõgeval.

USA-s Lakewoodis suri 19. oktoobril Triin Palu, sündinud 26. augustil 1906 Saaremaal.

Rootsis Upsalas suri 29. oktoobril Emilie Grünberg, sündinud 25. novembril 1896 Vana-Kuustes.

100-aastane Älvsjös

Julius Kerman Stokholmi eeslinnas Älvsjös tähistas 12. detsembril oma sajandat sünnipäeva. Ta on kahtlemata vanim soomepoiss, kuuludes vabatahtlikuna „Erna" pataljoni esimesse kontingenti, milline Soomest Eestisse saabus langevarjuritena juulikuus 1941 ja asus Kautla rabas ja Kõrvemaa metsamassiivis tegutsema nõukogude armee tagalas.

J. Kerman oli iseseisvuse ajal Tallinnas hästi tuntud Narva maanteel asunud autotarvete firma „Tarmo" omanik ning prantsuse autokummitehase Michelin peaesindaja.

Juubilar elab Älvsjös oma kodus abikaasaga ja on oma kõrge vanuse kohta füüsiliselt tubli ja vaimselt ergas, kuid nägemine ja kuulmine on halvenenud.

Rootsis viibivad endised ernalased käisid juubilari tähtpäeval õnnitlemas.

Armast sõpra

ANTON RÜÜTELMANN'i

leinavad

HEINO ja ELSI VÄLLIK perekonnaga
ARNOLD, OLGA ja MAGDA PALUMÄE

Head perekonnasõpra

SIGFRID VIIRMAN'i

surnud Sandvikenis Rootsis

mälestavad leinas

OSVALD ja REET SILM
VELLO ja MILVI SILM perekonnaga
AILI SILM

Lähedast ja armast sõpra

onu PAJUS'i

mälestavad sügavas leinas

Elu õnnedest ja muredest oled jõudnud rahusse!

VALENTIN HIIR abikaasaga
TOIVO HIIR perekonnaga

Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile, kes minu abikaasa ja meie ema

SALME MATSINA

lahkumise puhul meile kaasa tundsid meie leinas isiklikult, postiteel, leinakuulutuste kaudu, lilledega ja leinateenistusest osavõtmisega. Tänu praost Andres Taulile matusetalituse eest ja organist Roman Toilele.

ALEKSANDER MATSINA
tütred EDA ja MARET

4812 YONGE STREET
(Shoppers Mhodal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

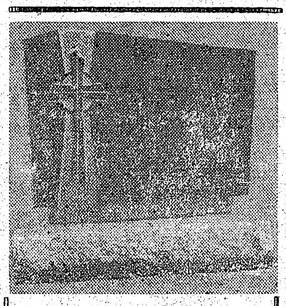

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2944 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglinton vahel)
Tel. 487-2147

Toronto eesti gaidide ja skautide metsajõulupuu Wilket Creek'i pargis. Vasakult peagaid gdr. Hilja Kuutma ja gaidlipkonna „Põhjala Tütred" vanem ngdr. Margot Nortmaa. Paremal Vana-Andrese koguduse õpetaja nskm. Udo Petersoo ütleb jõulujutlust. Tema kõrval skautmaleva juht skm. Egbert Runge. Foto: Ervin Aleve

Maailmalaager pildis

Meenutusõhtul elati läbi laagri elamused

Gaidide ja skautide maailmalaagri „Eesti Lipp" meenutusõhtu pühapäeval, 6. jaanuaril Eesti Maja noorteruumis oli kokkutoonud saalitäie rahvast, kes veelkord nautisid noorte suviseid rõõme Kotkajärvel, samal ajal kui väljas sadas jäävihma. Laagrimõnude jagamisega alustasid pimedas saalis maailmalaagri juht skm. Egbert Runge ja abijuht ngdr. Anne-Mai Kaunismaa. Nad lugesid kordamööda laagrivärsse ja tsiteerisid laagrinalju. Isegi sümboolne laagrilõke oli olemas.

Meenutusõhtul toimus ka gaidi/skaudisõbra teenetemärgi Tammetäht II järk üleandmine Eesti Sihtkapitali esimehele Hans Lupp'ile. Märk oli väljaantud möödunud jüripäeval, kuid üleandmine viibinud sobiva juhuse puudumisel. Üleandmise teostas Kanadas asuv Eesti peagaid gdr. Hilja Kuutma. Eesti peaskaudi asukohaks on Ühendriigid.

Sellele järgnes maailmalaagrit käsitlevate valguspiltide demonstratsioon Ants Kütt'i kogust. Tema gaiderist abikaasa Tiia,

kes oli maailmalaagris külalisjuhiks andis piltidele lühikese selgituse, kui see osutus vajalikuks, enamikus ütles aga pilt rohkem kui tuhat sõna.

Ants Kütt'i vilunud silm läbi kaameraläätsa tabab ilu ja mõnikord ka veidrusi seal, kus teised ei näe midagi. Tema tülpinud nägudega matkalt tagasitulijad -tüdrukud ja poisid olid tõetruud. Kotkajärv päikeseloojangus võrratult ahvatlev.

Järgmisena oli kavas maailmalaagri videofilmi esietendus. Videosalvestus oli tehtud Eesti Kultuuripärandi Klubi poolt, kelle videooperaator Eugen Paas viibis kogu aeg laagris. Videolinti oli „vändatud" 8 tundi, mis oli nüüd redigeeritud klubi stuudios 52-minutiliseks filmiks.

Maailmalaagri informatsiooniosakonna juht skm. Ervin Aleve selgitas lühidalt filmi saamislugu

ja avaldas juhtkonna nimel tänu Eesti Kultuuripärandi Klubile, kelle esinaine Laine Pant ja sekretär Ellen Irs viibisid kuulajaskonnas.

Samuti avaldas ta tänu operaatorile E. Paasile lugematute töötundide eest maastikul Kotkajärvel ja hiljem stuudios filmi kokku panemes.

Juhtide hulgas oli filmile tõhusalt käasa aidanud ngdr. Siiri Lepp kommentaatorina ja ngdr. Ingrid Piil pealkirjade valmistajana.

Esietendusel toimus teadustamine läbi erineva helisüsteemi. See osa kantakse aga edaspidi videolindile.

Maailmalaagri videolinti on võimalik omandada Kanadas ja see saadetakse ka teistele soovijaile Ameerika mandril ja ülemeremaadel niipea kui on lahendatud süsteemide erinevuste küsimus.

Kahjuks ei ole videoaparaadid maailmas ühes süsteemis.

Ja nagu „päris kinos" olid vaatajaskonnale saadaval rõstitud maisiterad — tasuta muidugi.

Noorteruumi hiigelsuurele teadetetahvlile ja laudadele olid vaatamiseks ja kaasavõtmiseks välja pandud mitmed laagri trükised

ning sellel ajal ilmunud kanada eestikeelsed ajalehed kirjutistega ja piltidega maailmalaagrist.

Kohal oli ka laagri „poemees" skm. Bruno Lindre, kes müüs suveniire. Nii mõnigi leidis sealt eseme, mida Kotkajärvel skaudiaidas ei märgatud. Iga skaut- ja gaidlaagri suurim vaenlane on ju pidev ajapuudus.

Pärast kahetunnilist eeskava oli kõigil võimalik vestelda tassi kohvi juures. Õhtust osavõtjate hulgas võis näha peale noorte, kes ise viibisid maailmalaagris, lastevanemaid, laagri toetajaid ja hulgaliselt noortesõpru.

Balti Vabadusliidu edukas tööaasta

Juhtkonna ennastsalgav töö on andnud tulemusi

Balti Vabadusliit pidas oma juhatuse aastakoosoleku 1. detsembril Newport Beachis, Kalifornias. Koosolek algas kell 9 hommikul ja kestis kella 4-ni p.l. Vaheajal toimus ühine lantsh.

Arutati möödunud aasta tegevust ja uue aasta töökava. Võidi rahule jääda oma tiheda töökavaga möödunud aastal. Ka majanduslik toetus baltlastelt ja balti organisatsioonidelt oli rahuldav. Siinjuures tuleb esile tõsta Balti Vabadusliidu Vancouveri eesti osakonna toetust ja pr. Ella Peremehe toetust Kanadast. Ka jättis üks leedulane oma testamendis toetuse Balti Vabadusliidule. Balti Vabadusliit saavutas USA föderaalvalitsuselt tulumaksuvaba staatuse ja nii võib toetusi Balti Vabadusliidule maha arvata ka oma tulumaksust. Balti Bülletään ilmus korrapäraselt kuus korda astas ja tellijate arv on järjest suurenenud. Bülletääni saadetakse tasuta USA ajakirjandusele, riigiametnikele ja organisatsioonidele.

1984. aasta inimõiguste konverentsil olid kõnelejateks USA riigiametnikud ja balti keskorganisatsioonide esimehed. Osavõtt konverentsist oli arvukas. Viidi läbi Balti Vabaduspäeva resolutsioon ja kohe järgnes aktsioonide ettevalmistamine olümpiamängudeks.

Ilmus kolm erilist „Olümpia Teadete", mis läks USA ajakirjandusele, kus teatati, et Balti sportlased ei ole mitte venelased. Ka Los Angelese Eesti Majas oli olümpiamängude ajal informatsioonikeskus.

Toimusid mitmed pressikonverentsid Los Angelese Eesti Majas, mis leidsid maailma-ajakirjanduse tähelepanu. Nõukogude Liit jäi ära olümpiamängudelt, peamiselt kartusest sportlaste ärahüppamise pärast. Samal ajal nõuti Balti rahvatantsijate osavõttu Olümpiamängude avatseremooniast, mis aga ei leidnud Los Angelese Olümpiakomitee poolehoidu. Sellele järgnes kohtuprotsess Los Angelese Olümpiakomiteega, kus süüdistati komiteed balti ncorte diskrimineerimises. Protsess Olümpiakomitee vastu jätkub.

Oktoobrikuus korraldas Balti Vabadusliit ringreisi USA-s endisele Nõukogude Eesti kohtuministri abile Valdo Randperele ja tema lauljannast abikaasale Leila Millerile, kes ära hüppasid augustis Rootsis. Toimus mitmeid pressikonveretse ning ameerika ajakirjanduse tähelepanu oli neile suur. Washington DC-s toimus kõrgemate ametnikkudega kokkusaamisi Valges Majas ja välisministeeriumis. Seal toimus ka ülekanne Ameerika Hääles. New Yorgis kohtuti USA esindajaga Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis Robert Shifteriga ning külastati Eesti Vabariigi konsulaati. Igas linnas oli kokkusaamine eesti organisatsioonide esindajatega.

1985. aasta Balti Vabadusliidu töökava näeb ette Inimõiguste Konverentsi korraldamist 25. märtsil 1985 Los Angeleses ja Balti Vabaduspäeva resolutsiooni läbiviimist.

Eeltööd jätkuvad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Balti vaatleja koha saavutamiseks ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 40. a astapäeva tähistamiseks vastavate aktsioonidega.

Aktiviseerimisele tuleb kõnelejate büroo, mis jäi teostamata olümpiamängude aktsioonide tõttu.

Kokkuvõttes leiti, et Balti Vabadusliidu töö on olnud edukas, kuna juhtkond on teinud ennastsalgavat tööd ning üksmeelselt läbi viinud kõik aktsioonid.

V. P.

Inglise opositsioonijuht sai Moskvas loa eestlanna Inglismaale pääsemiseks

Briti valitsuse opositsioonijuht Neil Kinnock külastas hiljuti N. Liitu ja sai seal peagu mingile riigipeale väärilise vastuvõtu osaliseks „The Times'i" reporteri teatel olevat Kinnock nõukogude võimudelt küsinud ja saanud nõusoleku mitme isiku N. Liidust välja lubamiseks. Nii lubatavat lahkuda ühel tähtsal poliitvangil, keda 15 aastat vaimuhaiglas peetud. Lahkuda olevat lubatud ka ühel eestlannal, kes selle aasta algul abiellus inglasega, kuid keda siiani pole lubatud minna oma mehe juurde Inglismaale.

Miskipärast ei nõustu Kinnock avaldama nende isikute nimesid, keda ta näib olevat suutnud aidata. „Times'i" reporteri arvates jääb ikkagi kahtlaseks, kas kõiki neid lubatud isikuid välja lastakse.

Sajad hukkusid N. Liidu maa-aluses relvatööstuses

MOSKVA (AFP) — Usaldusliikest allikaist kuuldub, et sajad töölised hukkusid õnnetusel Siberis asuvas N. Liidu maa-aluses relvatööstuses möödunud detsembri keskpaigu. Vahetult pärast õnnetust olevat tööstuse piirkond isoleeritud punaarmee ja KGB üksuste poolt. Õnnetuse põhjus pole teada, ega pole seda ka nimetatud N. Liidu ajakirjanduses. Arvatakse, et see võib olla suurim relvatööstuse katastroof hilisemas N. Liidu ajaloos.

Olemasolevate andmete põhjal arvatakse relvatööstuse asuvat Siberis Leninsk-Juznetski linna lähedal, umbes 3500 km Moskvast. Samad allikad väidavad, et kohe pärast õnnetust siirdusid paljud partei kõrgemad funktsionäärid ja relvatööstuse esindajad õnnetuskohale. Katkendlik ja tükiline informatsioon õnnetuse kohta pärinevat kohalike elanike käest, kes tulnud Moskvasse aastavahetuse tähistamiseks. Viimane relvastatud jõududega ühenduses olev õnnetus N. Liidus leidis aset 13. mail läinud aastal, kui Severomorski linnas Barentsi mere ääres plahvatas suur laskemoona ladu. Selles õnnetuses sai surma vähemalt 200 inimest. Hiljutine õnnetus nõudis märgatavalt suurema ohvi inimelusid.

Alvin Electronics

Panen sisse ALARMSÜSTEEME varguse ja tule vastu.

Helistada 731-5766

Küsida ALLAN PRÜMMEL

Jõulud Lõuna-Floridas

Oli kirik, oli jõulupuu, olid lapsed rõõmsate säravate silmadega, oli Lõuna-Florida Eestlaste Koondise jõuluõhtu. Aastaid 9—10 tagasi, kui L.-F. E. Koondis asutati, oli ainult üks laps jõuluvanale esinemas, see oli Thomas Hinno oma suure akordioniga. Öeldi, et pill on suurem kui poiss. Nüüd on Thomasest sirgunud tubli noormees, kes ka seekord tuli kooli ja töö vahel eestlaste jõulupidu vaatama. Kõik need kooliaastad, kus ei olnud ühtki eesti sõpra ja 2 aastat kodust eemal olles, pole Thomas eesti keelt unustanud. Ta vestleb väga ladusalt eesti keeles.

Seekord oli tulnud jõuluvana külastama 8 last. See oli tore sündmus siinses vanade inimeste paradiisis. Andekad Veronica ja Riky Riismad esinesid klaveril, saades suure menu osalisteks. Nende jõuluvanele öeldud salmid olid selged, heas eesti keeles, Julgelt esinesid Eiki ja Miia Martinsonid, Eriti lõbusa tuju tegi rahvale väike Miia, kes alles paar aastat tagasi oli ema süles, nüüd selges eesti keeles ütles salme kingituste eest. Kiitus kõikide nende laste isadele ja emadele, et nad on oma lapsed kasvatanud eesti vaimus ja meeles. Kõige noorem külaline jõuluvanale oli 6-kuune Paul Luning, kes ei kartnud sugugi jõuluvana suurt habet. Krista ja Kalissa Crabowski ja Suset esinesid jõuluvanale.

Peale laste esinemisi oli eeskava osas õpetaja Helmut Rüdmiku palvus, sopran Anadie Alliku kaks soololaulu, saatis Erich Allik klaveril. L.-F. Eesti segakoor esines kahe lauluga, juhatas Erich Allik. Helmi Kõiv deklameeris jõulujutu. Duetiga viiulil ja klaveril esinesid Helmi Kõiv ja Ed Woltson. Eeskava lõppes ühislauluga „Püha öö.

Omaette probleemi valmistas toitlustamine, mõni päev enne pidu teatati, et nad ei saa toite teha. Olukorra päästsid tublid koondise daamid, eesotsas koondise perenaise Meta Lembituga. Jõuluõhtuks oli 130-le inimesele ehtne eesti jõulutoit laual, verivorstid hapukapsastega.

Need tublid perenaised olid peaperenaine Meta Lembit, abid: Leida Suik, Vaike Kittask, Alide Koppel, Ljuba Hõlpus, Fely Hinno, Eugenia Hendriksson ja Amanda Matson. Jõuluvanana esines Aleksander Haavaniit, teadustaja osas oli Aino Lukas.

See ilus jõuluõhtu jättis sügava jõulutunde kõikide nende südametesse kes sellest osa võtsid. Puudus lumi ja põhjataeva tähtede sära, kuid jõulurõõm ja rahu oli kõikidega, ei vaenu ega viha, vaid rõõmus jõuluõhtu.

10000 sõdurit kaitsevad presidenti

President Reagani ametisse seadmisel 21. jaanuaril rakendatakse kuuldavasti erakorraliselt palju sõjaväelasi, politseinikke ja muid kaitsevahendeid presidendi julgeoleku kindlustamiseks. Olemasolevail andmeil võtab sellest osa 10000 sõdurit, 1200 politseinikku, rääkimata erariides agentidest ja täpsuslaskureist, kes paigutatakse katuseile ja muudele kriitilistele positsioonidele. Tänavalt, millel kulgeb ametisse seadmise protsessioon eemaldatakse kõik postkastid võimaliku pommide paigutamise vältimiseks ja mustavee torustiku süsteemi avade katted keevitatakse kinni. Presidenti kaitstakse ka võimaliku rünnaku vastu õhust — vähemalt ühel kaitsemeeskonna liikmeist on kasutada käsitsi, õlalt lastav õhukaitse rakett-püss ja tema ülesandeks on tulistada alla iga lennuk ja helikopter, mis loata siseneb tseremoonia õhuruumi.

President kasutab oma uut kuulikindlat limusiini. Olukordade muutusest USA's annab kujuka pildi tõsiasi, et 8 aastat tagasi tollane president Jimmy Carter jalutas oma naisega käsikäes mööda Pennsylvania avenüüd, kui teda ametisse seati. Nüüd vajatakse rahva poolt valitud riigijuhi ametisse seadmiseks väikest armeed.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

SPORT

Salumäe ja Haagma 1984. a. Eesti sportlased

„Kalevi" Eesti ulatusega nõukogu juhatus kinnitas pärast ühingu spordialasektsioonide ja spordiklubidega läbiarutamist „Kalevi" 1984. a. parimaks sportlaseks jalgrattasõidu maailmameistrivõistluste hõbeda ja mitu maailmarekordi ületanud Erika Salumäe ja jääpurjetamise maailmameistri Tiit Haagma.

Lisaks neile valiti igal spordialal oma aasta parimad. Kergejõustikus olid selleks Ille Kukk ja Heino Puuste.

Jalgrattakrossi hooaeg lõppes

9. dets. Leaside'i pargis toimunud võistlusega lõppes tänavune jalgrattakrossi hooaeg. Ilm oli erakordselt ilus, aga rada eelmise nädala vihmast ja külmast väga libe ning mudane. Robert Vellend tuli teisele kohale.

☆

18. nov. toimusid Lambton pargis Ontario jalgrattasõidu murdmaavõisluste meistrivõistlused. Raske ja ohtlik rada. Robert Vellend tuli neljandaks.

Eestlastel edukas murdmaasuusatamise nädalalõpp

Laupäeval, 5. jaanuaril toimus Midlandis iga-aastane suurem murdmaasuusatamise avavõistlus. Kokku oli osavõtjaid 170. Ilm oli külm (—12°C), aga päiksepaisteline. Lund oli parajal määral (15—20 sm) ja rajad hästi korrastatud.

Võistlused toimusid 17-es eriklassis: 11-aastastest lastest kuni 60-aastasteni ja vanemateni.

10 km 20—29 a. võistlusklassis tuli Robert Vellend väga vähese treeninguga teiseks ja Allan Mägi tema järel 10 sekundiga kolmandaks. Esimene oli Westerni üliõpilane Richard Brown; ajad vastavalt 36.09, 37.09 ja 37.19.

5 km 60 a. ja vanemate meeste klassis oli eestlastel kolmikvõit. Kaljo Pehtla tuli 24.07-ga esimeseks, Valden Sadul 25.35-ga teiseks ja Ülo Vastopä 37.19-ga kolmandaks.

Olgu märgitud, et kõik kolm on võistelnud aktiivselt ja edukalt ka suvistel kergejõustikuvõistlustel.

Hiljem sai teatavaks, et nooremate tütarlaste klassis tuli Urve Woitk teiseks, aga tema aeg jäi teadmatuks.

Kanada murdmaajalgrattasõidu meistrivõistlustest 2. dets. 1984 osa võtnud Robert Vellend läbistamas jõge Heber Downs piirkonnas.

RISTSÕNA NR. 1224

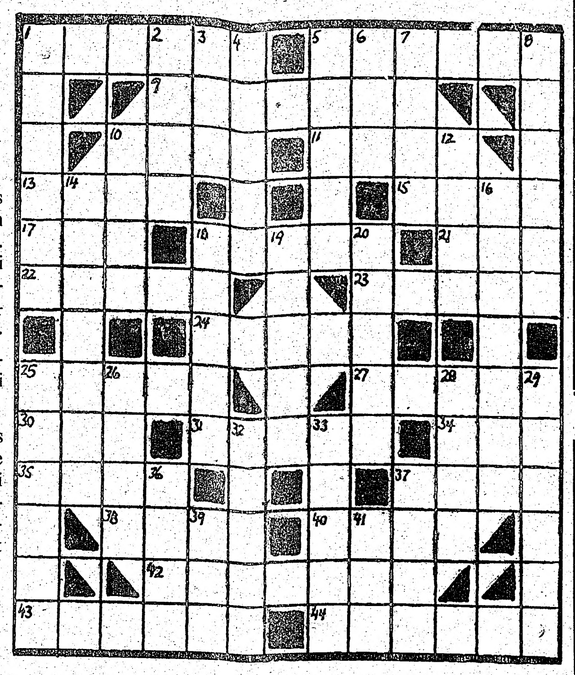

Põikread: 1. Nobe, väle, 5. Omaaegne tuntud pop-laulja, 9. Peakate, 10. Parem, Väike veejuga, 13. Laskeriist, 15. Kitsas, 17. Kütis, 18. Inglise füüsik, 21. Naisenimi, 22. Endisaegne pikkusemõõtühik, 23. Nöökas, tõmbas, 24. Kahe väljapaistva eesti muusikamehe nimi, 25. Riik Aasias, 27. Muhamedi usuvaimulik, 30. Naisenimi, 31. Linn Prantsusmaal, 34. . . . napp — kehaosa teatud loomadel, 35. Sõjariist, 37. Raskus, 38. Tänavanimi Eesti linnades, 39. Muinas-kreeka jumal, 32. Tasasel häälel, 43. Sedaviisi, 44. Vedeliku mõõtühik.

Püstread: 1. Kobar, katsuv, 2. 3. Leedu mehenimi, 5. Eesti kirjanik, 6. Mitte võõraid, 7. Tegelane „Doktor Zhivagos", 8. Tuli tagasi, 10. Sotsiaalrevolutsionääri nime lühivorm, 12. Kaunistav ese, 14. Üleval asuv, 16. Abiks olema, 18. Mägestik Aafrikas, 19. Sugulased, 20. Teatud heli, 25. Aedvili, 26. Tänav — läti keeles, 28. Seal kasvavad lilled ja põõsad, 29. Suur arv, 32. Kaugemale, 33. Madal koht maakoores, 36. Rootsi kuningate suguvõsa, 37. Vajalik ese, 39. Hädasignaal, 41. Purjepuu.

MALE

Andrus Kõresaar võitis aasta viimase turniiri

Andrus Kõresaar võitis 1984. aasta viimase kiirmale turniiri tulemusega 5 punkti 7-st võimalikust, järgnesid 2—3 kohtadel Jaak Triefeldt ja Endel Talve 4,5 punktiga, 4—5 kohtadel Enno Türner ja Artemi Mustel 4 punktiga.

☆

Järgmised mänguõhtud toimuvad 17. jaan. ja 21. veebruaril s.a. algusega kell 7 õhtul.

RISTSÕNA NR. 1223 LAHENDUS

Põikread: 1. Vargus, 6. Pappel, 10. Bidee, 11. Igavik, 12. Villem, 13. Nutikas, 14. Anum, 16. Stan, 18. Sõna, 19. Ululalune, 22. Mesi, 24. Vasikas, 25. Halvatu, 27. Taat, 29. Mart Saar, 32. Lekk, 35. Erie, 36. Kobe, 37. Havanna, 39. Saabas, 40. Tasuja, 41. Pihid, 42. Kaarik, 43. Segane.

Püstread: 1. Võimas, 2. Raagus, 3. Ubin, 4. Sikutama, 5. Teritus, 7. Apis, 8. Palitu, 9. Lumine, 12. Valu, 15. Mõniste, 16. Slovakk, 17. Anita, 20. Liha, 21. Kamar, 23. Esta, 26. Atlantis, 28. Araabia, 29. Metsik, 30. Ridala, 31. Alas, 33. Kosuma, 34. Rebane, 37. Hani, 38. Aade.

ILMUS SUURTEOS

„EESTI VABADUSRISTI KAVALERID"

Kordustrükk samanimelisest teosest, mis ilmus Tallinnas aastal 1935 Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaandel. Suures formaadis, eeskujulikus trükitehnikas, nägusas köites, 405 lehekülge. Eesti Vabadusristide originaalkujutused värvitrükis. Teos sisaldab elulood koos piltidega kõige vapramatest kangelastest ja poliitikutest, kes lõid iseseisva Eesti Vabariigi, samuti välismaiste ajalooliste isikute nimed, kes rahvusvaheliselt kaasa aitasid Eesti iseseisvuse teostumisele. Teos on tegelikult Eesti iseseisvuse sünnilugu, mille omamine ikestatud Eestis on poliitiline kuritegu.

Kirjastus Välis-Eesti & EMP Stockholm

Tellimine saata VABA EESTLASE talitusele hinnaga $50.—

RAAMAT SAADETAKSE VÄLJA OHUPOSTIGA ROOTSIST

Valeria Kimberg-Kotkas'e

Karjane läks karjaga

Lood ja seiklused karjalaste elust Eesti iseseisvuse ajastul, Abel Lee illustratsioonidega.

Raamat lugemiseks ning kinkimiseks nii noortele kui ka vanadele.

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

Hind $12.00

ILMAR KÜLVETI

NÄITEMÄNGURAAMAT

sisaldab 5 näidendit fotodega:

PARADIISI PÄRISPEREMEES — SULETUD AKEN
LAMP EI TOHI KUSTUDA — MENNING
SILD ÜLE MERE

Hind $15.— pluss saatekulu 70 ¢

Saadaval VABA EESTLASE talitusest

MÜÜGIL

Lydia Aruvalla noodiraamat

„TÄIENDUSKOOLIDE LAULUVARA NOOTIDEGA"

Hind $8.—

Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.

SILEESIA VIHMAVARI

ehk

Miks Eesti Diviis tulema ei saanud

HEINO SUSI

Katkend tõsieluromaanist „Sarviku sulased"

3.

Lossi keldrisse viinavabriku kõrvale ehitati saun. See sai valmis veel enne kui esimene laar puskarit, nii et üle hulga aja said esimese pataljoni poisid end jälle korralikult puhtaks küürida. Mismoodi saksa talumehed oma ihupuhtuse eest hoolitsesid, jäi meile saladuseks, sest saunu saksa taludes teatavasti ei ole. Suuremates taludes on pesuköögid, küllap pesti end seal. Väiksemates taludes tuli asi ära ajada köögis pesukausis. Oberfalkenhaini lossi keldrisse ehitatud sauna uksele aga kirjutas keegi luuletuse, mis teatavasti kuulub eesti kirjanduse klassikasse:

Seestpidi ennast sa
Niikuinii ei puhasta.
Siis kanna sellegi eest hoolt,
Et küürid ennast väljastpoolt.
(Autor, Oskar Lutsu andmetel, Joosep Toots)

Kui aga vastasel, kes kord nu uute varanduste leidmiseks. Oberfalkenhaini lossi vallutas, pisutki asja vastu huvi peaks olnud olema, siis oli talle ka ilma eesti keelt mõistmata selge, kes siin hiljuti paiknenud on. Keldris oli ükteise kõrval kaks eestlaste vääramatud tunnusmärki: viinavabrik ja saun.

Nii elati Oberfalkenhainis nagu poleks ei homset ega eilset päeva. See on lahutamatu osa sõdurielust ja sõdurifilosoofiast, et kui asjad on vähegi paremad, siis sellele, mis oli või sellele mis veel ees, ülearu palju ei mõelda. Muidu kaoks ära viimnegi aruraas, sest oleks võetud viimnegi võimalus puhkuseks ja jõukogumiseks. Kusagil sisemuses oli küll õige rahutu tunne, sest sõja lõpp tuli ilmselt iga päevaga lähemale ja ilmselt seisis ees kõikide aegade kõige suurem kablutamine, võiduka punaväe eest pakku lääneliitlaste juurde. Alul surusime selle tunde siiski alla, sest elu oli näidanud, et iialgi ei saa midagi ette teada või ette arvata. Ainult saapad peavad olema korras kui järjekordne varbaviskamine ees on ja pisi-tasa tuli hoolitseda, et oleks olemas kaardid ja umbkaudsedki plaanid kõige halvemaks puhuks. Juhuks, kui ees on jälle suurem tohuvabohu ja omapead kablutamine, nagu poole aasta eest Eestist ja paar kuud tagasi Oppelni kotist. Aga nagu öeldud, praegu oli elu igapidi vastuvõetav ja seda ei juhtu just mitte ülearu tihti rindeväeosade juures, ka siis kui oled ametis pataljoni komandopunkti raadiojaamas.

Ehitati sauna ja viinavabrikut. Joodi peenemaid viinu ja veine nii kaua kui neid jatkus. Koputati seialuspesus voodiserval istudes sukki jalga vedasid. Need olid ilusad pildid ja iga mees hoidis raamatut oma käes nii kaua kui sai. Kuni järgmine mees liiga kärsituks muutus. Siderühma ülem veebel Saar arvas, et niisugune püksiviil, mis tuule käes lehviva kleidi alt välja paistab, õrritab palju rohkem, kui pilt alasti naisterahvast, kel üldse midagi seljas pole. See olevat rohkem kunstirahva jaoks. Too oli muidugi veebeli privaat-arvamus ja küllap oli teisi, kes ehk rohkem oleks tahtnud näha, eriti kui vijn oma mõju hakkas avaldama ja selge mõtlemine hakkas sassi minema. Sest see on ju viinavõtmise mõte, et pea läheb uduseks. Mis sest kibedast kraamist muidu sisse kallata.

hiivatud kraami eest saime tagalast tulnud marketendri jagajatelt mitu head lisa pudelit peenemat napsi ja korraldasime lossi raamatukoguruumis — ka see oli siin olemas — sidemeeste piduõhtu. Olime seks puhuks kõik erariides, kes heledas suveülikonnas, kes tumedas triibulises piduülikonnas, kes frakis. Istusime suurtes nahksetes tugitoolides, rüüpasime läbisegi konjakit, Wacholderit ja Kümmelit ning hammustasime sõdurileiba sakusmendiks pääle. Toidupuudust rindeväeosadel polnud küll nüüd, sõja lõpupäevilgi, aga peale leiva ja supi jagati toidukraami üpris napilt. Juustu, margariini ja vorstinormi tõi toitlustaja kohale terve komandopunkti personalile ainsas portfellis.

Istusime tugitoolides, tõstsime klaasi ja hammustasime leiba päälle. Peenemad kombed, nagu konjaki joomine pikkamööda ja sidruniga, või kadakaviina segamine jääga ning lahustajatega olid meile veel tundmatud. Kõik läks ühtemoodi leigest peast lopsti kõrist alla ja kõigele võeti sakusmenti päälle. Ka pataljoniülem käis sidemeeste peol külas, aga erariideid tal siiski seljas ei olnud. Pagunitega, ordenitega ja hõbedaste ruudukestega ehitud ohvitserikuue võttis ta seljast ometi ära. Nii, kampsuni väel, oli ta peaaegu hariliku ristinimese moodi. Vaatas ka hariliku inimese kombel haruldast pildiraamatut, mille Timmu oli jumal teab kust välja otsinud. Pornograafia oli neil päevil tundmatu ja ega meil olnud vajadustki selle järele. Aga tolles pildiraamatus oli hulk fotosid ja jooniseid noortest naistest, kellel tuul viinud seeliku üle pea või kes

Napsi jätkus isegi järgmisel hommikul peaparanduseks ja keskpäevaks oli jälle sees kenake jomm, nagu Timmu ütles. Seisime kahekesi lossiaknal ja lasksime pilgul rännata üle põldude ja metsatukkade, kus kevad end ikka võimsamalt maksma pani. Võis hoopis ära unustada, et oli käimas. Teine maailmasõda ja et õigupoolest olime rindel, mitte kuigi kaugel eesliini kaevikutest. Puud olid kõik juba peaaegu rohelised, päike oli soe ja lahtisse lossiaknasse puhus mahe ja leebe kevadtuul. Siis silmas Timmu eemal põldude vahel kahte seelikut, kuigi tsivilistid olid siit kandist juba ammu evakueeritud.

„Lähme vaatame, kes nad on. Äkki saab pihta panna."

Järgneb

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

HARRY LANDRA, Q.C.
VANDE-ADVOKAAT & NOTAR
Võtan ikka vastu oma eesti kliente.
Palun helistada
(519) 794-3096

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ELEKTRIK
Sissesõidud, muudatused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9034

Viimane foto Rahel Olbreist, läinud aastal Heinz Riivaldi kontserdi puhul lauljat Eesti Maja laval õnnitlemas. Vasakult Riina Reinik, Rahel Olbrei ja Heinz Riivald.

Foto: Vaba Eestlane

Rahel Olbrei

Meie hõredaksjäänud kultuuriloojaist on manala teele asunud jälle üks teeneline kuju — Rahel Olbrei. Tunneme teda iseseisvast Eestist eesti balleti loojana ja selle väljaarendajana, kelle tantsukultuuriline panus oli nii põhjapanev, et ükski selle ala eriteadlane ei saa mööda minna Rahel Olbreist. Kui palju toredaid kunstilisi elamusi on ta andnud paljudele, kel oli õnn näha ballette „Estonia" laval!

Olgu siin edasi antud mõned read kadunu elulcoost.

Rahel Olbrei sündis 1. augustil 1898 Tallinnas muusikaäri omaniku tütrena. Kommertsgümnaasiumi lõpetamise järele 1918. a. astus ta „Estonia" teatri äsjaavatud tantsustuudio õpilaseks, sest tantsust oli ta huvitatud juba lapsepõlvest saadik. Paralleelselt sellega sai ta E. Litvinova tantsustuudios aastatepikkuse tehnilise väljaõppe rangete klassikaliste traditsioonide alusel. „Estonias" süvenes noor tantsitar tantsu sisemistesse ja emotsionaalsetesse väljendusviisidesse, ühtlasi avastades endas kutsumuse omaloominguks. Rahel Olbrei põhjalik süvenemine oma kutsealasse äratas muidugi teatri juhtkonna tähelepanu, kus ta järk-järgult tantsitari kohustustest üle viidi tantsude seadja ja tantsude looja kohustustesse. Nii kasvas Rahel Olbreist pikkamööda välja koreograaf ja lavastaja, kuni 1925. a. ta nimetati „Estonia" teatri ballettmeistriks. Nüüd algas tal viljakas ja kauakestev elutöö oma kutsealal. Nõudis väga suuri pingutusi, et luua teatri juurde korralik tantsurühm, mida oli ju pidevalt vaja nii ooperi kui opereti lavastustes. Rahel Olbrei südamesooviks oli aga õhtuttäitvate tantsulavastuste läbiviimine. Aastate möödudes täituski ta südamesoov — üle „Estonia" lava rullus rida ballette, nagu „Roheline flööt", „Luikede järv", „Pähklipureja", „Giselle", „Punane moon", kuni Ed. Tubina meistersaavutuse „Kratini" välja, mille etenduse keskel tabasid teatrit vaenlase süütepommid, hävitades meie uhke kunstihoone.

Rahel Olbrei koreograafina asetas alati pearõhu kompositsioonile, milles karakterite ja stiili ühtsus, kostüümide sobivus, elamuste sügavus ja selgus. Laval arenevas sündmustikus pidi tehnika alluma dramaatilisele väljendusoskusele. Kadunu polnud kunagi rahul puhtvälisega, kuigi see võis olla isegi virtuooslik, ta otsis alati sisu, isikupära, omaloomingut. Alati oli ta uute ideede ja väljendusvõimaluste otsija, mitte kunagi rutiini langeja või kopeerija. Kõiki neid ideid suutis ta õnnestunult üle kanda praktikasse. Paljud kriitikud eelistasid tema ballette välismaa omadele, peamiselt etenduste sisemise pinge, ilmekuse, liigutuste leidlikkuse ja mitmekesiduse tõttu, kuigi meie tantsijate tehnika polnud veel jõudnud vanemate tantsumaade tasemini.

1944. a. suur põgenemine lõpetas kadunu suure ja väärtusliku elutöö. Koos oma abikaasa Hanno Kompusega põgenesid nad Rootsi, kust 1951. a. siirdusid edasi Kanadasse. Montrealis rakendusid mõlemad teenekad kultuuritegelased kohalikku teatritöösse, kus kadunu näitas häid lavastuslikke võimeid „Kalurineius" ja „Mikumärdis". Torontosse asus Rahel Olbrei 1981. a. kevadel, kus tal peagi tuli astuda kangelaslikku võitlusse haigustega. Tema viimased aastad näitasid nii kujukalt lahkunu suurt tahtejõudu, nagu igavesti püsivat vaimset erksust ja lootust, kuni 12. dets. 1984. a. saabus Suur Päästja ja vabastas teda raskeist kannatustest, andes talle lõpuks nii kuhjaga äräteenitud rahu.

Kallis Rahel, oled nüüd oma maise teekonna lõpetanud ja oma nime jätnud nagu raiutult eesti kultuuriajalukku. Sinu üllas, idealistlik ja vaimne hing on teel kosmose valgusse. Heleda tähena jätad Sa meid maha, meie oleme uhked Sinu peale, aga meie oleme ühtlasi ka ütlemata kurvad.

J. Ülavere.

Tänav „ristiti" Sahharovi järgi

10. detsembril, rahvusvahelisel inimõiguste päeval, tehti Gjörwellsgatan Stokholmis tundmatute käte poolt ümber Sahharovi tänavaks. Miks? Nõukogude Liidu suursaatkond asub Gjörwellskatanil.

Ümberristijad tahtsid — aktsiooniga meelde tuletada Sahharovi olukorda. Sahharov hoitakse praegu täielikus isoleerituses — ta ei tohi kohata ühtki sõpra.

Rootsis viidi aktsioon läbi suurte kleepmärkidega, millistele oli trükitud uus tänavanimi. Aktsiooni korraldas Ida-Eurcopa Solidaarsuskomitee, rahvusvaheliseks kordineerijaks aga Sahharovikomitee Kopenhaagenis, millise andmetel toimus kümmekond vastavat aktsiooni teistes pealinnades Lääne-Euroopas.

EPL

Organisatsioon oma aastaraamatuga

Harry Pärkma tööst toimetajana

Harva on akadeemilised organisatsioonid oma väljaandeid saatnud tutvunemiseks, kuna neid peetakse nagu enam sisemiseks asjaks. Nähes Harry Pärkmat sageli Oma Press trükikojas liikuvat ja õiendavat käsikirjade ning korrektuuripoognatega, annab ta lahkesti selgitust nende käikude põhjusest: tema tegevtoimetusel jõudis just trükikojast välja Korporatsioon Fraternitas Liviensis'e uus aastaraamat „Fraternitas 1984".

Aastaraamat on järjekorras 26-es. Ainult kolmel aastal jäi see ilmumata, kuna koguti juubeli puhul suurema raamtu väljaandmiseks jõudu ja materjale; see ilmus 1978. a. Selle ajani oli peatoimetajaks Johannes Koort New Yorgis, kes aastaraamatu mõtte ka algatas, kui oli Korp! Liviensise USA koondise esimees USA's.

J. Koorti surma järel tuli ajakirja trükkimine Torontosse, kuigi peatoimetaja J. Nigol asub USA's. Siin on aastaraamatu laadi väljaanne ilmunud igal aastal,

tavaliselt olnud 64-leheküljeline, ainult tänavune paisus materjalide tõttu 72-le leheküljele.

„Fraternitas'el" on saanud tavaks ilmuda iga aasta lõpukuudel nii, et jõuab igaühele postiga jõuluks kätte ja on siis ka nagu ühendavaks sidemeks ja tervituse toojaks.

Arvestades liikmeskonna vähesusega on tiraazh väike, mis teeb üksikväljaande hinna kalliks, aga vastuvõtt sellele on igalt poolt olnud väga positiivne. Peale oma liikmeskonna on seda saadetud EKL kuuluvaile korporatsioonidele Kanadas ja USA's ning kasutatud kinkimiseks.

Harri Pärkma tegevtoimetatud on viimased kuus aastaraamatut. Ta ütleb, et teeks veelgi rohkem sellist toimetuse tööd, kuna see on huvitav tegevus.

Vahepeal ta tegigi Seedrioru mälestusalbumi ning tunneb nüüd selle tegevusega seotud probleeme ja töö rutiini.

Korp! Frat. Liviensise violetthoreline-valge vapivärvide all oleva vendluspere read üha hõrenevad vabas maailmas, kuna uusliikmeid on vaid üksikuid. Praegune liikmete arv on 77. 1938. a. oli 106

Harry Pärkma

vilistlast, 112 tegevliiget, 22 burshvilistlast ja 22 noorliiget — 262. Aastal 1944 pääses neist Läände saja ümber. 1953. a. nimekirjas oli 106 nime. 1962. a. nimekirjas tõusis liikmete arv 129-le ja 1980. a. nimekirjas langes 96-le.

Kui alul paguluse esimesel aastakümnel liitus noori, eriti USA-s, nüüd on vanemate read hõrenemas. Peale asutamist 1918. a. aastani 1978 on surma läbi kaotatud 114 liiget, selle aastakümnega aga kaotatud võõrsil 26, Kodu-Eestisse jäänuist 31. Ka olemasolevast 77 liikmest on 15 juba tähistanud oma 75. sünnipäeva.

Torontos on koonduse esimeheks olnud viimased kümme aastat prof. dr. Olev Träss, kes astus liikmeks Princetonis õppimise ajal.

Harri Pärkma ütleb, et kõigile on selliseid artikleid sisaldav aastaraamat ühendusepidamise vahendiks ülemaailmses hajutatuses. Ja kuigi ta nüüd asetab oma autosse trükivärvist lõhnavad väljaanded, ütleb ta, et juba on olemas ideid ja mõnel määral ka kaastööde ülejääki järgmiseks aastaraamatuks. Väike grupp võib meie oludes palju saavutada, kui selle liikmeks on kogemustega töömees.

☆

FRATERNITAS 1984. Korporatsioon Fraternitas Liviensis võõrsil. Peatoimetaja Victor Nigol, tegevtoimetaja Harry Pärkma. Sisus: R. Susi „Vaatlusi ESTO-84 taustalt", „Aaeg ridade koondamiseks meie akadeemilistes organisatsioonides", H. Salasoo „Eesti Arhiiv Austraalias", J. Planken „Põgenikuna Saksamaal 1944—1949", H. P. „Kuhu on jõudnud meie noored?", dr. V. H. Madis „Aloeferoon", W. Jaaku „Peni", A. Mägi „Kommunismi usk", A. Perendi „Pagari tänaval", W. Jaaku „Inimese tarkus", A. Perendi „Lahkumine kodumaalt", ülejäänud osas sünnipäevakirjeldusi, koonduste tegevust mitmel mandril ja järelehüüdeid.

H.

Maailma õlitarvitamine suureneb

PARIIS — Maailma õli tarvitamine, eriti USA-s ja Jaapanis tõuseb tänavu esimest korda pärast 1979. aastat, ütles International Energy Agency. Agentuur arvab, et õli tarvitamine 24-liikmelises Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) riikides suureneb 3 prots, ülejäänud maailmas 2,5 prots. Arvatav õli kasutamise suurenemine tähendavat majandusliku olukorra paranemist. Analüüsijad ütlevad, et suurem õli tarvitamine stabiliseerib maailma viimasel ajal ebakindlad õlihinnad.

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

ONTARIO MAANTEED... ME HOIAME NEED LUMEVABAD.
TEIE HOIDKE ÄRA ÕNNETUSED.

Et hoida maanteed lumevabad, võib olla 24-tunnine 7 päeva nädalas töö neile, kes töötavad provintsi lumesahkadega.

Nad töötavad kõige halvemate teeoludega selleks, et inimesed ja kaubad saaksid liikuda ka kõige halvemate talveilmadega.

Nii pea kui märkate lumesaha sinist tuld, siis aeglustage. **Olge kannatlikud, ärge proovige minna mööda.** Aidake neid oma töö tegemisel.

Siis tehke oma osa: olge eriti ettevaatlikud, kohandage sõidukiirust ja -viisi vastavalt ilmastiku- ja teeoludele.

Muretsege endale tasuta broshüür „Winter Driving"-ekspertlik nõuanne, kuidas lume, lörtsi, jää ja pimestava lumetormi puhul sõita. Kirjutage:

Public & Safety, Information Branch, Ministry of Transportation and Communications, 1201 Wilson Ave., Downsview, Ontario. M3M 1J8

Ministry of Transportation and Communications
Ontario
James Snow, Minister
William Davis, Premier

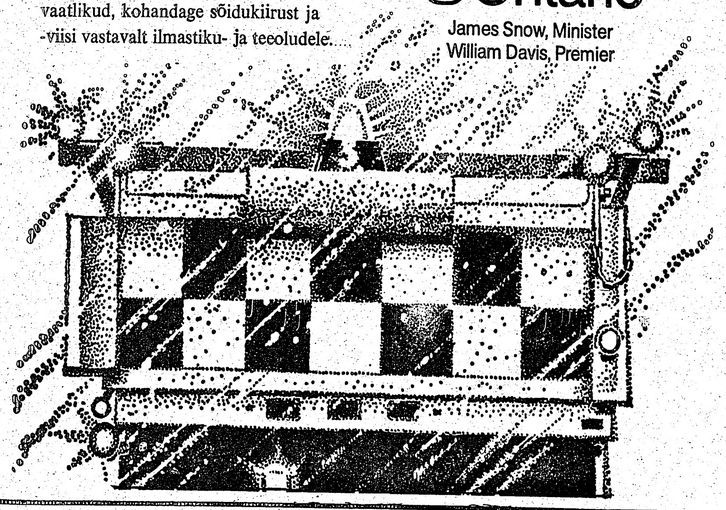

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Neljapäeval, 10. jaanuaril 1985 — Thursday, January 10, 1985

ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Saun jamboree eesti laagriküla

Lembitu juhtide RAKS Vello Sootsi referaadiga

Neljapäeval, 3. jaanuaril toimus Peetri kiriku noorteruumis skautüksus Lembitu Maleva juhtide kogu koosolek ja rakendus-seminari (RAKS' esimene arutlusõhtu. Vello Soots algatas arutluse teemal „Skautluse sihid", millest 14 koosolijat elavalt osa võtsid. Varem peetud Lembitu Maleva juhatuse koosolekul otsustati Kanada jamboreel CJ'85 eesti all-laagrisse ehitada vihtlemissaun, et saunakultuuri ja -oskussõnu tutvustada kanada skautidele.

Skautlus on populaarse noorsootöö-vormina laialt levinud kogu maailmas. Samal ajal esineb tendents, et mõned selle liikumise toetajad või juhtide grupid moonutavad skautluse sihte teatud eriharrastuste ja -huvide kohaselt. Vello Sootsi lühireferaat „Skautluse sihid" esitas skautlust nagu selle kujundas liikumise algataja lord Baden-Powell ja nagu see tänapäeval kehtib rahvusvahelise noorteliikumisena.

Skautluse sihiks on eelkõige kasvatada häid ja ettevõtlikke inimesi ning korralikke ja igakülgselt arenenud kodanikke.

Skautliku kasvatuse sihid ei ole konfliktis eestluse sihtidega, kuna rahvuslik kasvatus on kõigi maade skautluses tunnustatud.

Üks on aga päris selge, et halvast inimesest ei saa kunagi kasvatada head eestlast.

RAKS arutas referendi poolt esitatud kümmet punkti ja tegi täiendusi meie skauditöö kogemuste põhjal. Seminari ülesandeks on värskendada juhtkonna põhimõttelikke ja praktilisi teadmisi, et skautlus ei kaotaks oma värskust ja loomulikku külgetõmbejõudu poistele.

Eesti skautide laagrites ja suurlaagrites ei ole praktiseeritud telksaunasid, kuna meie laagriväljakute juures on olemast korralikud puidust ehitatud saunad. Soomlased harrastavad oma laagrites sageli telk-saunasid.

Põhimõttelikult on laagrisaun lihtne. Maasse kaevatud kraavikujulise küttekolde kohal on raudvõrgul kerise kivid. Kivid köetakse kuumaks ja alles siis püstitatakse kerise kohale kuubikujuline saunatelk.

Julgeoleku huvides on kerise ümber kaitsetõke või pannakse kerise kohale puidust lava.

Laagrisaun on mõeldud esmajoones oma pere teenindamiseks, aga ka kanadalastele propageerimiseks. Sauna külastaja saab vastava tõendi ja väikese voldiku, kus seletatakse sauna oskussõnu. Kuigi „saun" on adopteeritud juba inglise keelde, puuduvad sõnad nagu „viht", „leil" „keris" ja „lava", mida otseselt tõlkida ei saa. Saunaga seotud kuludest loodetakse heade sõprade abiga jagu saada.

Sel ajal kui osa lapsi olid jõuluvana juures veel ootusärevuses on kolmel rõõmsal lapsel juba kohtumine seljataga. Pildil esireas vasakult Jaan Kittask, Viivi Kittask ja Kiiri Sandy. Foto: Vaba Eestlane

Politsei otsib kadunud eestlast

9. jaanuari Toronto ajalehtedes avaldati teade, et politsei vajab abi East York'i naise otsimisel, kes on kadunud 22. novembrist alates. Eestlanna Anita Tamboom, 66 Oak Park ave., ei tulnud mitmel päeval koju ja naabrid kutsusid kohale politsei. Ta on olnud kadunud lühiajaliselt ka varem, aga teda leiti siis all-linnas. Politsei on sageli kontrollinud Mount Pleasant'i kalmistut, kuhu tema abikaasa on maetud. Ta suri 1977 ja Anita Tamboom on pikki aegu veetnud haua juures.

Politsei andis ka kirjelduse ja ajalehed avaldasid mitte eriti selge foto, öeldes et kadunu oli 5 jalga 2 tolli pikk, kaalus 115 naela ning kandis halli täispikkusega mantlit. Politsei avaldas üleskutse, et igaüks, kes temast midagi teaks, helistaks 54. Osakonda tel. 967-2141 või peakorterisse 967-2347.

Sündmuste kalender

Esmasp., 7— neljap., 31. jaan. Etobicoke Civic Centre'is kunstinäitus.

Pühapäeval, 13. jaan. kell 5.30 p.l. Vana Andrese kiriku saalis Abel Lee loeng slaididega teemal: „Eesti õlimaal iseseisvuse ajal".

Neljapäeval, 17. jaan. kell 2 p.l. Eesti Majas Pensionäride Naiskoori ja Tervisvõimlejate korraldusel pärastlõuna-kov.

Pühapäeval, 17. veebr. 1985 kell 3.30 p.l. Faculty of Music, Walter Hall'is Käbi Laretei klaverikontsert.

RAAMATUPIDAJAD

ARTIB

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0552

OPTICAL STUDIO LTD.
R. SCHMID, saksa optik
Siin valik euroopa prillikaame: Zeiss, Rodenstock, Metzler. Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

JOHN E. SOOSAR
C.A.
Chartered Accountant
131 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

Palestiinlaste juht tulistati surnuks

AMMAN — Palestiinlaste juht ja endine Hebroni linnapea Läänekaldal, tulistati surnuks Jordaania pealinnas. PLO teatest võis lugeda, et Süüria poolt toetust saavad mässulised, kes on vastu PLO juhile Yasser Arafatile, võisid sooritada rünnaku Fahd al-Qawsmi vastu. Mõrvatu oli Hebroni linnapea Iisraeli poolt okupeeritud Läänekaldal 1976—1980, kui Iisrael vallandas ta ametist, kuna tal oli kontakt PLO-ga. Selle järel ta asus Ammanisse.

Tasuta sõit „paradiisi"

„Inturist" ja „Aeroflott' püüavad „Globe and Mail'is" Kanada hanesid

Reedel, 4. jaanuaril ilmus Toronto „Globe and Mail'i" veergudel Nõukogude saatkonna veerand-leheküljeline kuulutus pealkirjaga „Võida tasuta tripp USSR-i". Kuulutuse sisse oli torgatud sentimentaalne pilt, kus Jefimia Mushakova paneb lilli nõukogude tundmata sõduri hauale „suures isamaasõjas" langenud poegade mälestuseks. Tekstikuulutuse all oli äralõigatav talong võistlusest osavõtjale nime ja aadressi ja võistlusküsimuste vastuste jaoks.

Kuulutus kuulutab ridade vahelt eelkõige, et ka nõukogude turismiliikluses on kesktalvel tühi auk, mida nõksuga püütakse täita. Võistluse võitjale antakse 10-päevane tasuta reis N. Liidus, mis läbistab Moskva, Leningradi, Balti pealinnad j.m. — kokku 46 linna ja näitab ka okupeeritud Kesk-Aasiat ja Siberit. Sõit toimub jaanuari—märtsi kuudel ja on korraldatud 9. mail 1944 lõppenud „suure isamaasõja" võidu tähistamiseks. Tasuta sõitjale lubatakse näidata piltlikult nõukogude inimeste heroismi ja kuraasi, millega võit saavutati.

Võistlusküsimused on kõik propagandalised: mis lahing oli II maailmasõja pöördepunktiks? Lääne abi protsentuaalne suurus (vähesus) nõukogude sõjakulutustes?, nõukogude linn, mis oli piiramisrõngas 900 päeva?, kus asub Volgograd hiidmonument?,

millisesse sovjeti sadamasse saabusid lääne konvoid? ja kui palju linnu said sõjas linn-kangelase tiitli?

Talong vastustega tuleb saata Ottawasse nõukogude saatkonna pressiosakonda ja õieti vastajate vahel loositakse välja tasuta tripp. Teine ja kolmas loosimisel saavad albumid Moskva või mõne nõukogude vaba riigi kohta. Seitse lohutusauhinda on värvilised seinakalendrid.

Nõukogude saatkond matkib seekordsel hanedepüügil Ameerika mandri populaarset nõksu, kuid auhinnad on suure riigi kohta väga viletsad.

Isegi kassitoidu firma pakub nendele, kes õigesti lahendavad küsimuse — kui palju on kaks korda kaks? — auhinnaks kulalavärvilise lahtise „ Cadillaci"

ja nädalase suvitamise Floridas kahele inimesele.

Kuulutus tutvustab ka „Inturisti" ja „Aeroflotti" ning annab nõukogude reisibüroo Montreali kontori ja Ottawa nõukogude saatkonna aadressid ning telefoninumbrid. Seda juhuks kui keegi ei võida ja soovib omal käel Venemaale reisida.

Reagan märkis Afganistani invasiooni tähtpäeva

WASHINGTON — Afganistani invasiooni viiendal aastapäeval ütles USA president Ronald Reagan, et N. Liidu viieaastase invasiooni lõpetamine Afganistanis oleks tõeliseks eelduseks kahe riigi suhete paranemisele. Reagani kriitika tehti just kaks nädalat enne USA ja N. Liidu relvastuse vähendamise läbirääkimiste algust.

Reagan ütles, et nad ei saa leppida Afganistani küsimuses. „Me ühineme teiste maailma ühiskondade liikmetega, kutsudes vastavaid poole kohestele läbirääkimistele selle brutaalse konflikti lõpetamiseks."

„Viis aastat on N. Liidu sõjavägi pidanud sõda selle uhke ja sügavalt religioosse rahva vastu Afganistanis ja veel pole lõppu näha. Viis aastat on Afganistani rahvas legendaarse julgusega ja vahvusega võidelnud N. Liidu okupatsioonivägede vastu, kes pole okupatsiooni stabiliseerimisega edasi jõudnud," ütles president Reagan.

Villu veste

Mõtisklusi eestlase iseloomust

Aastate jooksul tehtud tähelepanekute põhjal võin väita, et ma olen üsna leplik inimene. Olles paberite järgi eestlane, teevad mind säärased tähelepanekud murelikuks. On ju viimasel ajal inimese rahvusliku päritolu määritlemine muutunud väga populaarseks. Otsitakse oma sugupõlve juuri, kui tahes äbarik see taim ise ongi. Selle valguses heidab minu leplikkus kahtluse varjundi minu eesti päritolule — on ju meie ajalugu ja kirjandus täis loendamatuid näiteid kui kibedad löömamehed me oleme. Mitmed suuremad rahvad on meie käest põhjalikult peksa saanud ja kui igavaks läks, siis korraldati omavahelised verelaskmised, et veidi meelt lahutada. Minusugusel härdavõitu karakteril nagu ei näikski olevat kohta säärases konreetselt määritletud eestlasliku iseloomu raamistikus.

Olen oma hädas usutlenud meie seltskonnategelasi ja sisepoliitikuid, et öelge, kallid härrad, kuidas te nii jumalikult ja loomulikult oskate pisemastki eriarvamusest suuremõõdulise tüli välja keerata, väikese mõtete lahkumineku tuuleiili puhuda ühiskondlikuks või rahvuslikuks tormiks?

Vastused on olnud väga erinevad. Mõned ütlevad, et vend, kui sa pole süündinud rusikaga taskus, siis on sinu eestlusega midagi väga viltu. Taolines vastus ajab mind veelgi enam segadusse, sest olemasolevate andmete põhjal sünnib inimene paljana kui porgand — kus peaks tal siis see tasku olema, milles rusikat hoida.

Teised on mulle soovitanud lugeda Machiavelli teoseid. Neis olevat need eestlaslikkuse või eestluse põhiprintsiibid selgesti loetletud ja sõnastatud.

Olen siis proovinud mõlema nõuande tõhusust. Mõnel peol lauas istudes ajan käe taskus vaikselt rusikasse ja ütlen mõttes enesele: see tüüp mu vastas on üks vastik putukas. Paari käraka järele on aga käsi taskust väljas ja vehib harali sõrmedega keskustelule kaasa. Vastikust tüübist üle laua on saanud südamesõber ja tore semu. Olen ka üritanud machiavellilikult sõpru tülli ajada, ent see pole kunagi tühisest sõnadega vehklemisest kaugemale jõudnud. Raadikute ja Palusalude soo järeltulijad on siin piima ja mee maal laisaks muutunud — keeravad kõhu rosoljet ja suitsuangerjat täis ja tikuvad juba kesköö paiku kotile nurru lööma. Ainult ühel koosolekul olin ma pooleldi edukas. Pärast seda, kui ma olin viis korda sõna palunud faktiliseks märkuseks löödi mind koosolekult välja. Seda ei saa aga võtta kui tõsist tüli, sest ajasin ainult koosoleku juhataja närviliseks. Teised osavõtjad näisid minu faktilisi märkusi võtvat kui midagi väga enesestmõistetavat.

Pärast neid ebaõnnestumisi seltskondlikul pinnal otsustasin oma eestlaslikke iseloomuomadusi arendada perekondlikus ringis ja siin oli asi palju kergem. Kui lapsed olid veel jõnglaste vanuses, siis polnud ühe tõhusa kisma organiseerimisega mingisuguseid probleeme. Kukkusin lihtsalt, asja eest teist tagant, laste peale röökima. Naine asus neid loomulikult (ja õigustatult) kaitsema ja maja oligi hiigla toredat tüli täis. Laste teismeliste ikka jõudmisel muutus asi veelgi lihtsamaks: nad olid ise võimelised mu närvi nii mustaks ajama, et minupoolset panust tüli alustamiseks polnudki vaja. Ainukeseks häirivaks asjaoluks oli see, et ma olin sageli naisega ühel nõul ja tihti karjusime laste peale ilusas üksmeeles. Ühiskonnateadlased nimetavad seda kasvatuslikuks dialoogiks.

Paraku kasvasid lapsed üles ja hakkasid omapead jukerdama, üks kaugemal kui teine. Maja jäi tühjaks ja tülitsemiseks pole nagu enam tuju. Kord ikka üritasin väikest arusaamatust esile kutsuda — jätsin pärast dushi kasutamist juhtkraani ikkagi dushi peale, nii et kui naine läks vanni sai ta endale lahmaka külma vett kaela. Lõbus oli, pean tunnistama, ent see ei tasunud ennast ära. Majas valitses nädalate viisi jäine vaikus ja toidu kvaliteet langes märgatavalt.

Tuleb vist ikka alla anda tõsiasjale, et ma pole loodud tülinorijaks ja et minust ei saa vist kunagi tõelist eestlast, kuigi seda nii väga tahaksin. Lohutan ennast sellega, et meie hulgas leidub siiski piisavalt mehi ja naisi, kes meie iseloomulikke traditsioone edasi kannavad ja vahest ehk arendavadki. Säärastele kaasmaalasteta oleks kah ikka näotult igav elada.

NALJA

Joobnu istub kõnniteel. Möödub ja küsib:

„Mis te siin teete?"

„Räägitakse, et maakera tiirleb . . ."

„Noh, ja mis sellega?

„Ma ootan, kuni ta minu maja ette pöörab."

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
★ 31 aastat tööpraktikat ★
Tel. 533-9334

PLUMBING, HEATING & REPAIRS
Eesti ettevõte
Õli-, gaasi- ja elektriahjud ⊙ Korstnavoodrid (chimney lining).
⊙ Ahjude puhastamine.
Tel. 275-1280 — Roland Kullik

„KALEVA" kondomiinium korterimaja
Omandage korter uues eesti mugavas kvaliteedilises kättesaadavas korterimajas.
Hinnad: $90.200—$96.800, suurused: 1020—1075 ruutjalga.
Hel.: Guido E. Laikve, tel. 444-6405 või 444-2897